

ความรู้ความเข้าใจ ความสนใจ และทัศนคติทางการเมือง การเลือกตั้ง

ในบทนี้จะขอแสดงความรู้ความเข้าใจ ความสนใจ และทัศนคติทางการเมือง การเลือกตั้งของกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งหมดโดยจำแนกอย่างหยาบ ๆ ตามที่มาของข้อมูลคือ แบ่งเป็นกลุ่มจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ แฟลตพญาไท และกลุ่มอาจารย์ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง การเสนอข้อมูลจะแบ่งตามการแบ่งตอนของคำถามซึ่งแบ่งเป็น 6 หมวดคือ

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภา
2. ด้านความสนใจในการเมือง เน้นเฉพาะบทบาทการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
3. ทัศนคติทางการเมืองต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในปัจจุบัน
4. ความสนใจและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
5. ความสนใจและการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพรรคการเมือง
6. กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้ง

ความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภา

ระบอบประชาธิปไตยนั้นยกย่องในความสามารถของคนว่าปกครองตนเองได้โดยเปิดโอกาสให้คนในสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบกำหนดความเป็นไปของบ้านเมืองผ่านทาง การเลือกตั้ง ถ้าหากประชาชนคอยคุณภาพหรือขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ไม่สามารถใช้วิจารณญาณควมเหตุและผลของตนเอง ย่อมเป็นการยากที่จะให้ประชาธิปไตยดำเนินไปตามที่

ควรจะเป็น¹

คำอธิบายที่ยกมานี้ได้เน้นให้เราเห็นว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนโดยเฉพาะในด้านการเมืองแบบรัฐสภาเป็นพื้นฐานสำคัญที่ประชาชนจะต้องเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจกับความเป็นไปทางการเมืองที่เกิดขึ้น

คำถามในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภาทั้งหมดมี 7 คำถามด้วยกัน ดังจะแสดงคำถามและผลคำตอบแบ่งกลุ่มตามที่มาของข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 11 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภา คำถามข้อ 1

คำถามข้อ 1	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลคพญาไท	รามคำแหง	รวม
ถามหลักการแล้ว หน้าที่ของรัฐสภาอย่างหนึ่งก็คือควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลว่าเป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้หรือไม่ (ถูก, ตอบไม่ได้, ไม่ถูก)				
ผู้ตอบถูก	93.0(40)	71.4(35)	80.0(40)	81.0(115)
ผู้ตอบผิด	2.3(1)	8.2(4)	12.0(6)	7.6(11)
ตอบไม่ได้/ไม่ตอบ	4.7(2)	20.4(10)	8.0(4)	11.3(16)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

¹สุชุม นวลสกุล, วิจัยบุรุษ หัวใจเสรี และวิทยา นภาศิริกุลกิจ, บรรณาธิการ, การเมืองและการปกครองของไทย, หน้า 21

คำถามข้อนี้มุ่งประสงค์เพื่อวัดความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของรัฐสภา
 อย่างง่าย ๆ โดยให้ผู้ตอบตัดสินว่าข้อความที่กล่าวมานั้นถูกหรือผิด ผลของคำตอบแสดง
 ให้เห็นว่าผู้ตอบถูกเป็นจำนวนมากคือรวม 81.0 % นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นความ
 แตกต่างอย่างสำคัญระหว่างกลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆกับแฟลตพญาไทด้วย
 นั่นคือ ในขณะที่กลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆมีจำนวนผู้ตอบถูกถึง 93.0 %
 ผู้ตอบถูกจากแฟลตพญาไท จะมี 71.4 % เท่านั้น และมีจำนวนผู้ตอบผิดและตอบไม่ได้สูงถึง
 28.6 % สำหรับกลุ่มผู้ตอบจากรามคำแหงนั้น ถึงแม้จะมีจำนวนผู้ตอบถูกน้อยกว่าผู้ตอบ
 จากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ แต่ก็ไม่ต่างกันมากนัก ไม่ได้เป็นความแตกต่างที่สำคัญ

ตารางที่ 12 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความรู้
 ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภา คำถามข้อ 2

คำถามข้อ 2	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
ผู้ที่สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรจะคงสังกัดอยู่ พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง เสียก่อน (ถูก, ตอบไม่ได้, ไม่ถูก)				
ผู้ตอบถูก	97.7(42)	61.6(40)	96.0(48)	91.5(130)
ผู้ตอบผิด	2.3(1)	6.1(3)	-	2.8(4)
ตอบไม่ได้/ไม่ตอบ	-	12.2(6)	4.2(2)	5.6(8)
รวม	100.0(43)	99.9(49)	100.0(50)	99.9(142)

คำถามข้อนี้จุดประสงค์เพื่อวัดว่า ประชาชนเข้าใจระบบการเลือกตั้งแบบพรรค
กันโดยทั่วถึงหรือไม่ เพราะความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพิจารณาเลือก-
ตั้งผู้แทนราษฎร จึงนับเป็นเรื่องที่ทุกคนที่มีสิทธิเลือกตั้งพึงรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราต้องไม่
ลืมว่าในการโฆษณาหาเสียงของพรรคการเมืองต่าง ๆ ก่อนการเลือกตั้งครั้งนั้นนั้น ผู้หาเสียง
จะเน้นให้ผู้สมัครพร้อมพรรคความถูกต้องอยู่ตลอดเวลา เช่นคำขวัญของพรรคกิจสังคมที่ว่า
"รักภักดีเพื่อเลือกกิจสังคม" เป็นต้น ผลของคำถามนี้ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจคือมีผู้ตอบถูก
ทั้งหมด 91.5 % ส่วนผู้ตอบผิดหรือตอบไม่ได้นั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ตอบจากแพลตฟอร์มไทยเช่น
เกี่ยวกับคำถามขอแรก สำหรับผลความแตกต่างของคำตอบของทั้ง 3 กลุ่ม ก็นับว่าไม่ต่าง
กันเท่าใดนัก ถือเป็นความแตกต่างไม่สำคัญ

ตารางที่ 13 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความรู้
ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภา คำถามข้อ 3

คำถามข้อ 3	ทุ่งมหาเมฆ	แพลตฟอร์มไทย	รวมค่าแห่ง	รวม
รัฐสภาประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภทคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา (ถูก, ตอบ- ไม่ได้, ไม่ถูก)				
ผู้ตอบถูก	83.7(36)	65.3(32)	96.0(48)	81.7(116)
ผู้ตอบผิด	11.6(5)	14.3(7)	2.0(1)	9.1(13)
ตอบไม่ได้/ไม่ตอบ	4.7(2)	20.4(10)	2.0(1)	9.1(13)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	99.9(142)

คำถามข้อนี้เป็นารทดสอบความรู้ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับระบบรัฐสภาซึ่งดาเป็นผู้ที่ผ่านการศึกษาดังระดับประถมปีที่ 7 มาแล้ว จะต้องเคยเล่าเรียนมาในชั้นก่อน ผลของคำตอบนั้นปรากฏว่ามีผู้ตอบถูกน้อยกว่าที่คิดไว้คือเพียง 81.7 % ไม่ถึงเก้าสิบเปอร์เซ็นต์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยคะเนไว้ กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีจำนวนผู้ตอบถูกมากที่สุด และนับว่ามากกว่ากลุ่มจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆอย่างเห็นได้ชัดคือ 96.0 % กับ 85.7 % ส่วนกลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทก็ยังมีจำนวนผู้ตอบถูกต้องลงไปอีกมากคือเพียง 65.3 % และมีจำนวนผู้ไม่ตอบและตอบผิดสูงที่สุดคือ 20.4 % และ 14.3 %

ตารางที่ 14 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภา คำถามขอ 4

คำถามขอ 4	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
ผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีอาจเชิญผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งมาเป็นก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็น ส.ส. หรือหัวหน้าพรรคการเมือง (ถูก, ตอบไม่ได้, ไม่ถูก)				
ผู้ตอบถูก	69.8(30)	40.8(20)	72.0(36)	60.6(86)
ผู้ตอบผิด	13.9(6)	42.9(21)	14.0(7)	23.9(34)
ตอบไม่ได้/ไม่ตอบ	16.3(7)	16.3(8)	14.0(7)	15.5(22)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

คำถามขอนี้มีว่ยากกว่าคำถามทั้ง 3 ข้อที่ผ่านมา แต่มีความสำคัญควรรู้ใ้
 น้อย เพราะในประเทศไทยที่ผ่านมานี้ เราจะสังเกตได้ว่า ประชาชนให้ความสำคัญต่อ
 นายกรัฐมนตรีมาก เมื่อมีปัญหาทุกขรอนเรื่องใด ก็มักพากันมาร้องเรียนต่อนายกรัฐมนตรี
 โดยตรง แทนที่จะเสนอเรื่องราวไปตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง ฉะนั้น ความรู้เรื่องการ
 เป็นนายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่สัมพันธ์กับการ เป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรจึงเป็น
 เรื่องที่ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งพึงรู้อย่างยิ่ง และก็ใ้มีการสอนในชั้นเรียนแล้วเช่นกัน
 แต่หาเสียายที่ผู้ตอบจำนวนมากพากันลืมเลือนไปสิ้น คงมีจำนวนผู้ตอบถูกทั้งสิ้นเพียง
 60.6 % เท่านั้น และน่าสังเกตว่า จำนวนผู้ตอบผิดหรือตอบไม่ได้จากกลุ่มแพลตฟอร์มใหม่
 สูงถึง 69.2 % มากกว่าจำนวนผู้ตอบถูกเสียอีก

ตารางที่ 15 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความรู้
 ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภา คำถามขอ 5

คำถามขอ 5	ทุ่งมหาเมฆ	แพลตฟอร์มไท	รวมค่าแห่ง	รวม
รัฐมนตรีทุกคนจะคงเป็นผู้ใ้ได้รับ เลือกตั้งให้ เป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรควย (ถูก, คอบไม่ได้, ไม่ถูก)				
ผู้ตอบถูก	65.1(28)	34.7(17)	62.0(31)	53.5(76)
ผู้ตอบผิด	25.6(11)	46.9(23)	32.0(16)	35.2(50)
คอบไม่ได้/ไม่คอบ	9.3(4)	18.4(9)	6.0(3)	11.3(16)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

คำถามข้อนี้เกี่ยวกับข้อ 4 คือถือเป็นการรอบตัวที่ประชาชนควรทราบและเป็นความรู้ที่มีในหลักสูตรการเรียนด้วย แต่กลับปรากฏว่าเป็นคำถามข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุดคือเพียง 53.5 % เท่านั้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจต่อผู้ที่มาทำหน้าที่รัฐมนตรีประจำกระทรวงมากนัก เนื่องจากมีจำนวนมากด้วยกัน ประชาชนจึงจะเลยที่จะพิจารณาว่าเป็นใครมาจากไหน ทำให้ไม่ทราบว่าต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยหรือไม่ อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบผลคำตอบจากผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่ม เราจะเห็นความแตกต่างอย่างสำคัญระหว่างกลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งมีจำนวนผู้ตอบถูกมากกว่ากลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทมาก กลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทมับเป็นกลุ่มเดียวที่มีจำนวนผู้ตอบผิดและตอบไม่ได้รวมกันแล้วสูงกว่าจำนวนผู้ตอบถูกซึ่งมีเพียง 34.7 %

ตารางที่ 16 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภา คำถามข้อ 6

คำถามข้อ 6	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
ในที่ประชุมสภา ส.ส. จะลุกขึ้นอภิปรายปัญหาใด ๆ ก็ยกมือเมื่อได้รับอนุญาตจากประธานสภาคนเท่านั้น (ถูก, ตอบไม่ได้, ไม่ถูก)				
ผู้ตอบถูก	79.1(34)	73.5(36)	88.0(44)	80.3(114)
ผู้ตอบผิด	11.6(5)	8.2(4)	10.0(5)	9.85(14)
ตอบไม่ได้/ไม่ตอบ	9.3(4)	18.3(9)	2.0(1)	9.85(14)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

คำถามข้อ 6 เป็นความรู้ง่าย ๆ เกี่ยวกับกติกาในการอภิปรายในรัฐสภา ผู้ที่ไม่เคยรู้มาก่อนก็อาจทราบได้ หากสนใจติดตามฟังหรืออ่านข่าวคราวเกี่ยวกับการอภิปรายอยู่เสมอ ผลของคำตอบจกว่าอยู่ในเกณฑ์ดีคือมีผู้ตอบถูกต้องทั้งสิ้น 80.3 % ผู้ที่ตอบถูกต้องจากแฟลตพญาไทก็มีเปอร์เซ็นต์น่าพอใจ คือ 73.5 % สูงกว่าข้ออื่น ๆ ที่ขานมาทั้งสิ้น (ยกเว้นข้อ 2) และนับว่าเปอร์เซ็นต์คำตอบไม่แตกต่างจากอีก 2 กลุ่มมากนัก

ตารางที่ 17 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภา คำถามข้อ 7

คำถามข้อ 7	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
พรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาในสภามากที่สุดอาจไม่ใช่พรรคที่ได้เป็นรัฐบาลก็ได้ (ถูก, ตอบ-ไม่ได, ไม่ถูก)				
ผู้ตอบถูก	69.8(30)	69.4(34)	74.0(37)	71.1(101)
ผู้ตอบผิด	20.9(9)	10.2(5)	16.0(8)	15.5(22)
ตอบไม่ได้/ไม่ตอบ	9.3(4)	20.4(10)	10.0(5)	13.4(19)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

คำถามข้อที่ 7 นี้ อันที่จริงเป็นคำถามที่ง่ายข้อหนึ่ง เพราะมีตัวอย่างแสดงให้เห็นคำตอบชัดเจนอยู่แล้วตั้งแต่การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518¹ แต่จะเป็นเพราะประชาชนได้ล้มเหตุการณ์นั้นแล้วหรืออย่างไรไม่ทราบ จึงทำให้มีจำนวนผู้ตอบถูกน้อยกว่าที่คาดไว้นั้นคือ มีผู้ตอบถูกทั้งหมดเพียง 71.1% กลุ่มผู้ตอบถูกมากที่สุดมาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เช่นเคย และในข้อนี้ น่าสังเกตว่า กลุ่มผู้ตอบถูกจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆและแฟลตพญาไทมีเปอร์เซ็นต์ใกล้เคียงกันมากถึง 69.8 % และ 69.4 % และนับว่าข้อนี้เป็นข้อเดียวที่กลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทมีจำนวนผู้ตอบถูกใกล้เคียงกับอีก 2 กลุ่ม หรือเราอาจสรุปได้ว่า ในตารางที่ 17 นี้ ผลคำตอบของทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่สำคัญ

จากคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภาทั้ง 7 ข้อ หากพิจารณาโดยเฉลี่ยแล้ว ก็สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับที่น่าพอใจนั้นคือ จากคำถามทั้งหมด 7 ข้อนี้ มีอยู่ 4 ข้อที่มีจำนวนผู้ตอบถูกสูงถึง 80-91.5% อีก 3 ข้อมีจำนวนผู้ตอบถูก 53.5-71.1 % ไม่มีข้อใดเลยที่มีจำนวนผู้ตอบถูกไม่ถึง 50 % ผู้ตอบจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงและอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆจะมีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภาสูงกว่ากลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทมาก ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นเพราะผู้ตอบจาก 2 กลุ่มแรกมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมตลอดจนการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงกว่าผู้ตอบจากแฟลตพญาไท ปัจจัยทั้งสองนี้มีอิทธิพลทำให้ผู้ตอบ 2 กลุ่มแรกมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจดีกว่า และเนื่องจากไม่ประสบปัญหายุ่งยากด้านการทำงานมาหาเลี้ยงชีพเหมือนกลุ่มจากแฟลตพญาไท เขาจึงสามารถศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองแบบรัฐสภาได้ดีกว่า

¹ จากผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 พรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้งเข้ามาในสภามากที่สุด และเป็นผู้จัดตั้งรัฐสภา แต่ปรากฏว่ารัฐบาลชุดนั้นไม่ได้รับความไว้วางใจจากสภา พรรคประชาธิปัตย์จึงต้องเปิดทางให้สหพรรคจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นแทน (ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองไทย" การเมืองและสังคม ชุทที่ 1 การปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520 หน้า 25)

ความสนใจในการติดตามข่าวคราวทางการเมือง
(เน้นเฉพาะบทบาทการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)

คำถามเกี่ยวกับความสนใจในการติดตามข่าวคราวทางการเมืองแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นคือ ประเด็นแรก เป็นคำถามเกี่ยวกับการติดตามอ่านหรือฟังหรือดูรายการเกี่ยวกับการเมืองทางหน้าหนังสือพิมพ์ ทางวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่มีแพร่หลายในเขตกรุงเทพมหานคร ผลของความสนใจได้สรุปไว้แล้วในบทที่ 3 ส่วนประเด็นหลังซึ่งจะกล่าวถึงนี้เป็นการศึกษาความสนใจของประชาชนในการติดตามบทบาทการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่ผ่านมา ว่าสามารถติดตามรับฟัง เข้าใจ และจดจำเรื่องราวเหล่านั้นได้มากน้อยเพียงใด คำถามในประเด็นหลังนี้มีทั้งหมด 5 คำถามด้วยกัน ดังจะได้เสนอทั้งคำถามและคำตอบต่อไปนี้

ตารางที่ 18 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
ในบทบาทการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามข้อ 1

คำถามข้อ 1	ผู้หญิง	เพศชาย	รวมค่าแห่ง	รวม
ตามความเข้าใจของท่าน พรรคการเมืองที่ใคร่ร่วมจัดตั้งรัฐบาลซึ่งมี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรีก่อนการยุบสภาคือ... (นี้คำตอบให้เลือก)				
ผู้ตอบถูก	81.4(35)	46.9(23)	78.0(39)	68.3(97)
ผู้ตอบผิด	18.6(8)	38.8(19)	22.0(11)	26.8(38)
ไม่ตอบ	-	14.3(7)	-	4.9(7)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

คำถามข้อนี้มุ่งประสงค์จะวัดว่า ประชาชนให้ความสนใจรับรู้เรื่องราวการจัดตั้งและการทำงานของรัฐบาลชุดที่แล้วมากน้อยเพียงใด เพราะการจัดตั้งรัฐบาลชุดนี้เป็นข่าวใหญ่ของสื่อมวลชนมาตลอด ทั้งแต่การรวบรวมพรรคการเมืองต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นสหพรรค ชาวการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างพรรค จนกระทั่งมีการประกาศยุบสภาในที่สุด ผู้ที่ติดตามข่าวคราวมาตลอดจึงควรทราบว่า รัฐบาลชุดดังกล่าวประกอบด้วยพรรคใดบ้าง ผลของคำตอบปรากฏว่ากลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆและมหาวิทยาลัยรามคำแหงสามารถตอบถูกเป็นส่วนใหญ่ถึงมีจำนวนถึง 81.4 % และ 78.0 % แก่กลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทกลับสามารถตอบถูกเพียง 46.9 % เท่านั้น อันแสดงถึงระดับความสนใจที่แตกต่างกันมากอย่างสำคัญ

ตารางที่ 19 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
ในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามข้อ 2

คำถามข้อ 2	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
ผู้ทำหน้าที่ประธานสภาในการประชุม รัฐสภาครั้งที่แล้วคือใคร (มีคำตอบ ให้เลือก)				
ผู้ตอบถูก	100.0(43)	69.4(34)	98.0(49)	88.7(126)
ผู้ตอบผิด	-	16.3(8)	2.0(1)	6.3(9)
ไม่ตอบ	-	14.3(7)	-	4.9(7)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	99.9(142)

คำถามข้อนี้ถือว่าเป็นคำถามที่ง่ายที่สุด เพราะคำตอบนั้นเป็นข้อที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง จากการทำงานในตำแหน่งประธานสภาซึ่งมีผู้วิพากษ์วิจารณ์มาก ผลของคำตอบจึงปรากฏว่า กลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์หุ้มหามาสามารถตอบถูกหมดทุกคน กลุ่มผู้ตอบจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงก็มีเพียงคนเดียวที่ตอบผิด แต่ผลก็ปรากฏควยว่าคำถามขอเดียวกันนี้ไม่ย้านักสำหรับกลุ่มผู้ตอบจากแพลตพญาไท เพราะมีจำนวนผู้ตอบถูกเพียง 69.4 % เท่านั้น อันแสดงให้เห็นถึงระดับความสนใจที่แตกต่างกันอย่างสำคัญของกลุ่มผู้ตอบจากแพลตพญาไทกับกลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์หุ้มหามาและมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตารางที่ 20 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
ในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามข้อ 3

คำถามข้อ 3	หุ้มหามา	แพลตพญาไท	รวมคำแหง	รวม
นายชวน หลีกภัย เป็นสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคใด (มีคำตอบให้เลือก)				
ผู้ตอบถูก	88.4(38)	59.2(29)	76.0(38)	73.9(105)
ผู้ตอบผิด	11.6(5)	20.4(10)	22.0(11)	18.3(26)
ไม่ตอบ	-	20.4(10)	2.0(1)	14.7(21)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	99.9(142)

คำถามข้อนี้มีจุดประสงค์เพื่อวัดว่า ประชาชนรู้จักสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เด่น ๆ มากน้อยเพียงใด เพื่อให้คำถามมีความเป็นกลาง ไม่ยากหรือง่ายเกินไป จึงเลือกถามถึง "นายชวน หลีกภัย" ซึ่งจัดว่าเป็นผู้แทนราษฎรที่เด่นที่สุดคนหนึ่ง เขามีตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าพรรค อันดับ 4 ของพรรคประชาธิปัตย์ และได้รับคำกล่าวว่าเป็นคนเด่นที่สุดในกลุ่มหมวกขาวหน้าของพรรคประชาธิปัตย์¹ และเป็นที่รู้จักกันว่ามีฝีปากในการอภิปรายคือเป็นที่ชื่นชอบของประชาชนทั่วไป ดังนั้น ผู้ที่สนใจติดตามข่าวคราวด้านการเมืองก็ควรจะรู้จักเขาคือและทราบว่าเขาสังกัดอยู่พรรคใด ผลของคำตอบเป็นที่น่าพอใจเฉพาะกลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆและมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งมีผู้ตอบถูกจำนวนสูงคือ 88.4 % และ 76.0 % สำหรับกลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทมีจำนวนผู้ตอบถูกเพียง 59.2 % อันแสดงให้เห็นระดับความสนใจที่แตกต่างกันอย่างสำคัญกับ 2 กลุ่มแรก

ตารางที่ 21 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
ในบทบาทการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามข้อ 4

คำถามข้อ 4	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
พันเอกสมคิด ศรีสังคม เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคใด (มีคำตอบให้เลือก)				
ผู้ตอบถูก	81.4 (35)	61.2 (30)	80.0 (40)	73.9 (105)
ผู้ตอบผิด	18.6 (8)	20.4 (10)	18.0 (9)	19.0 (27)
ไม่ตอบ	—	18.4 (9)	2.0 (1)	7.1 (10)
รวม	100.0 (43)	100.0 (49)	100.0 (50)	100.0 (142)

¹ กองบรรณาธิการ, "พรรคการเมือง: แยกเพื่อรวม" ประชาชาติรายสัปดาห์
3 (29 ม.ค. 2519) หน้า 32

ตารางที่ 22 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
ในบทบาทการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามข้อ 5

คำถามข้อ 5	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
หัวหน้าพรรคเกษตรสังคม (สมัยก่อน ยุบสภา) ชื่อ (มีคำตอบให้เลือก)				
ผู้ตอบถูก	81.4(35)	49.0(24)	70.0(35)	66.2(94)
ผู้ตอบผิด	18.6(8)	30.6(15)	30.0(15)	26.8(38)
ไม่ตอบ	-	20.4(10)	-	7.0(10)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

คำถามข้อที่ 4 ในตารางที่ 21 มีจุดประสงค์เพื่อวัดความสนใจของประชาชน
ที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระดับหัวหน้าพรรคการเมือง ผลของคำตอบปรากฏว่า
ประชาชนมิได้ให้ความสนใจต่อผู้ที่เป็หัวหน้าพรรคพิเศษกว่าสมาชิกสภาอื่น ๆ แต่อย่างใด
ทั้ง ๆ ที่ชื่อผู้ถูกถามคือ "พันเอกสมคิด ศรีสังคม" ก็เป็ถึงหัวหน้าพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย
ซึ่งจัดว่าเป็นพรรคการเมืองที่ควรแก่ความสนใจพรรคหนึ่ง และเป็นพรรคเดียว
ที่ถูกกล่าวหาจากผู้เฒ่ามากที่สุด บางทีว่าเป็น "ซ้ายจึก" บางทีว่าเป็น "คอมมิวนิสต์" ใน
ตารางที่ 22 ก็เช่นกัน เมื่อสอบถามชื่อหัวหน้าพรรคการเมืองอีกครั้ง จำนวนผู้ตอบถูกก็ยิ่ง
ลดน้อยลงไปอีก ทั้ง ๆ ที่ผู้วิจัยได้เลือกชื่อที่คาดว่าจะมีผู้รู้จักกันทั่วไปคือ "นายเสวต
เปี่ยมพงศ์สานต์" หัวหน้าพรรคเกษตรสังคม ซึ่งได้รับการกล่าวขวัญจากสื่อมวลชนมากเมื่อ
เขาปฏิเสธที่จะเข้าร่วมพรรคกับสหพรรคเพราะเห็นว่ามีนโยบายไม่ตรงกันมาแต่เดิม และ
ในที่สุด เขาก็ได้ลาออกจากการเป็นหัวหน้าพรรคเมื่อทราบว่าความเห็นของลูกพรรคส่วน-

ใหญ่ไม่ตรงกับเขา¹ ผลของคำตอบในตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า สำหรับผู้ที่สนใจติดตามการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากอย่างเช่นกลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆนั้น ส่วนใหญ่ก็สามารถตอบได้ถูกต้อง แต่กลุ่มที่มีความสนใจต่ำซึ่งก็คือกลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทก็ยังมีจำนวนผู้ตอบผิดและตอบไม่ได้เพิ่มขึ้นอีก เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ตอบจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งในที่นี่จะเห็นว่ามีความสนใจอยู่ในระดับปานกลางก็พลอยมีจำนวนผู้ตอบผิดและตอบไม่ได้สูงกว่าในตารางที่ 21 ด้วย แต่ก็ไม่ต่างกับผลคำตอบของกลุ่มอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆมากนัก ผิดกับผลคำตอบของกลุ่มแฟลตพญาไท ซึ่งในทางสถิติเรากล่าวได้ว่ามีระดับความสนใจที่แตกต่างกับอีก 2 กลุ่มอย่างสำคัญ

จากผลคำตอบทั้ง 5 ข้อ เราจะเห็นได้ว่า ผู้ตอบจากกลุ่มอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆและมหาวิทยาลัยรามคำแหงสามารถตอบได้ถูกต้องในเปอร์เซ็นต์ที่สูงกว่าผู้ตอบจากแฟลตพญาไท กล่าวคือ เปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของผู้ตอบถูกจาก 2 กลุ่มนี้สูงถึงร้อยละ 87.1 และ 80.4 ตามลำดับ ในขณะที่เปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของผู้ตอบถูกจากแฟลตพญาไทมีเพียงร้อยละ 57.4 ระดับความสนใจที่แตกต่างกันอย่างสำคัญนี้ แสดงให้เห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและระดับการศึกษาที่สูงกว่าของกลุ่มอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆและมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีอิทธิพลทำให้พวกเขาสนใจในบทบาทการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าชาวแฟลตพญาไท เช่นเดียวกับที่ปรากฏในหมวดแรกมาแล้ว

ทัศนคติต่อสถานการณ์ทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน

ในค่านทัศนคติของประชาชนต่อสถานการณ์ทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยนี้มีประเด็นที่ตรงการทราบคำตอบ 4 คำตอบด้วยกันคือ

¹"เสถียรภาพรัฐบาล: ขอครองที่กินตัวเอง" ประชาชาติรายสัปดาห์

1. ทศนคติของประชาชนที่มีต่อการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. ทศนคติของประชาชนที่มีต่อการทำงานของรัฐบาล
3. ทศนคติของประชาชนที่มีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเท่าที่ผ่าน
มาตั้งแต่หลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516
4. ทศนคติของประชาชนที่มีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในอนาคต
อันไกล (คือหลังการเลือกตั้งวันที่ 4 เมษายน 2519 นี้)

1. ทศนคติของประชาชนที่มีต่อการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นที่
ทราบกันดีแล้วว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะเป็นปาก
เสียงให้ประชาชน เป็นสื่อกลางนำความคิดเห็นของประชาชนไปแจ้งให้รัฐบาลทราบ
ผู้แทนราษฎรในอุดมคติจึงควร เป็นผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมและของชาติมากที่สุด ควรเป็น
ผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวิจรรณญาณสูงสมกับเป็นผู้แทนของประชาชน แต่สำหรับในเมืองไทย
เท่าที่ผ่านมานั้น ภาพพจน์ของผู้แทนราษฎรในสายตาของประชาชนชาวไทยกลับเป็นไปใน
ทางตรงกันข้าม ดังที่ สุชุม นवलสกุล ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องรัฐสภาว่า

สมาชิกสภาผู้แทนฯ มักจะมีบทบาทที่ก่อให้เกิดความรู้สึกลึกเคืองศรีท้อ
แก่ประชาชนผู้เลือกตั้ง เพราะมีพฤติกรรมไปในทางส่งเสริมผลประโยชน์ส่วน
ตนหรือเฉพาะกลุ่มเป็นหลักใหญ่มากกว่าที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม...
การปฏิบัติรัฐประหารแต่ละครั้งในอดีตนักจะอ้างเอาสาเหตุที่สมาชิกสภาไม่
ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบเข้ามารวมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ต้องทำการยึดอำนาจเสมอ¹

¹สุชุม นवलสกุล "รัฐสภา" ในการเมืองและการปกครองของไทย,
สุชุม นवलสกุล, วิศิษฐ์ ทวีเศรษุ และ วิทยา ภาศิริกุลกิจ, บรรณาธิการ, หน้า 143.

และในการยุบสภาเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2519 ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็ได้กล่าวปราศรัยชี้แจงเหตุผลของการประกาศยุบสภาว่า เหตุหนึ่งเป็นเพราะบรรดา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายที่สังกัดพรรครัฐบาลพากันเรียกร้องประโยชน์ส่วนตัว แย่งกัน เป็นรัฐมนตรี อันเป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากตลอดมา¹

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยจึงใคร่ทราบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเรื่องนี้ว่า เป็นที่พอใจหรือไม่พอใจของประชาชนมากน้อยเพียงใด จึงได้สอบถามจากคำถามในตารางต่อไปนี้

¹".... สำหรับตัวเขาเอง (นายกรัฐมนตรี) นั้นก็ถูกกดดันทั้งในหน้าที่ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมีการแย่งกันเป็นรัฐมนตรีและเรียกร้องผลประโยชน์ส่วนตัว อันเป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากตลอดมา ..." จาก หนังสือพิมพ์ ประชาชาติ (13 มกราคม 2519) : 1

ตารางที่ 23 อัตราส่วนรอยของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติ
ที่มีต่อการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำถามข้อ 1

คำถามข้อ 1	ยุ่งหาเม	แปลคพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
ท่านคิดว่าผลการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ทั้งหมดเท่าที่ตามมา (มีคำตอบให้เลือก)				
ดีมาก	2.3 (1)	4.1 (2)	-	2.1 (3)
ดี	2.3 (1)	4.1 (2)	-	2.1 (3)
พอใช้ได้	48.8 (21)	38.8 (19)	58.0 (29)	49.2 (70)
ไม่ได้เรื่อง	25.6 (11)	34.7 (17)	30.0 (15)	30.3 (43)
ไม่ได้เรื่องเอามาก ๆ	20.9 (9)	18.4 (9)	12.0 (6)	16.9 (24)
ไม่ตอบ	-	4.1 (2)	-	1.4 (2)
รวม	99.9 (43)	100.0 (49)	100.0 (50)	100.0 (142)

จากตัวเลขที่ปรากฏนี้ทำให้เราพอสรุปได้ว่า อัตราส่วนของผู้ที่เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่พอใช้ ใกล้เคียงกับอัตราส่วนของผู้ที่คิดว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่ไม่ได้เรื่องและไม่ได้เรื่องเอามาก ๆ มีค่าถึงกันคือ 49.3 % กับ 47.2 % ส่วนผู้ที่คิดว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่ดีมากและดีกลับมีเพียง 4.2 % เท่านั้น และน่าสังเกตว่าผลคำตอบจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสามสอดคล้องใกล้เคียงกันมาก อันแสดงให้เห็นว่าภาพพจน์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสายตาของประชาชนทั่วไปยังคงตกต่ำสมจริงดังที่มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ไว้

2. ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการทำงานของรัฐบาล คณะรัฐมนตรีซึ่งมี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ถึงแม้จะมีได้เป็นฝ่ายบริหารที่มาจาก พรรคที่ได้เสียงข้างมากของสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชน แต่ก็สามารถรวบรวมเอาพรรคต่าง ๆ เข้ามายอมรับได้คณะรัฐมนตรีซึ่งได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภาให้ บริหารประเทศตั้งแต่วันที่ 14 มีนาคม 2518 จนถึงวันที่ 12 มกราคม 2519 ซึ่งเป็น วันประกาศยุบสภา "คณะรัฐบาลชุดนี้ได้ดำเนินโครงการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมใหม่ ๆ ออกมาใช้ หลายโครงการ เช่น ให้ประชาชนขึ้นรถเมล์ฟรี รักษาพยาบาลฟรี ตลอดจนผันเงินออกสู่ ชนบททันที 2,500 ล้านบาท จนรัฐบาลนี้ได้รับสมญานามว่าเป็นรัฐบาลพระศรีอารีย"¹ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลชุดนี้ได้ประสบวิกฤตการณ์การเมืองหลายเรื่องด้วยกัน ที่ทำให้การบริหารประเทศเต็มไปด้วยความยากลำบาก ดังปรากฏในบทความของหนังสือประชาชาติ ว่า

"ช่วงเวลาที่มี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น แม้จะเป็นเวลาอันสั้นก็กล่าวได้ว่ามีวิกฤตการณ์ทางการเมืองมากที่สุด นับตั้งแต่การพิจารณางบประมาณแผ่นดิน จลาจลเผาจวนผู้ว่านครศรีธรรมราช การยึดทรัพย์ของกรมกรเกือบทุกแห่ง การชุมนุมของไทยการ์ด การชุมนุมของ ชาวนา และตำรวจล่าพุนท่าการประท้วงจนตำรวจในกรุงเทพฯ บุกเข้าตั้ง บ้านนายกรัฐมนตรีที่ซอยสวนพลู หน่วยกระหังแคงบุกเข้าเผาธรรมศาสตร์ การประกาศตัวของหน่วยนพล กรมกร โรงแรมคูสีตธานีประท้วงยึดเชื้อ กรรมการถูกฆ่า พรรคประชาธิปไตยชนะเลือกตั้ง กทม."²

¹ บทนำ "ประชาธิปไตยชีวิตใหม่ สิ่งท้าทายและความกล้าหาญ" ประชาชาติ-รายสัปดาห์, 3 (1 มกราคม 2519): 5

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 6

การประท้วงชุมนุมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ซึ่งที่ไปไปตามครรลองของวิถีทางของระบอบประชาธิปไตยและที่เป็นไปตามกฎหมาย แต่ในที่สุดรัฐบาลก็สามารถแก้ไขให้ยุติลงได้ (บางเสียงก็ว่า ... ผู้ประท้วงเบียดเบียนไปเอง หรือเพราะได้รับชัยชนะจากการประท้วง¹) แต่เหตุการณ์ที่ทำให้รัฐบาลประสพความยุ่งยากจนถึงกับประกาศยุบสภา กลับเป็นเรื่องราวความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลเอง

จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างที่คณะรัฐบาลชุดนี้บริหารประเทศ ประชาชนก็คือ ผู้ที่เฝ้าติดตามอยู่อย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยจึงได้สอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการทำงานของรัฐบาลชุดนี้ว่า เป็นไปตามที่ประชาชนคาดหวังไว้หรือไม่ และประชาชนมีความคิดเห็นในทางเข้าข้างสนับสนุนวิธีทำงานของรัฐบาล หรือคิดว่ารัฐบาลอ่อนแอ ไม่อาจแก้ไขปัญหาของประเทศชาติได้ก็เท่าที่ควร ซึ่งผลคำตอบนั้นนอกจากจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ทัศนคติทางการเมืองแล้ว ยังอาจเป็นประโยชน์กับผู้บริหารประเทศรุ่นต่อไปด้วย

ตารางที่ 24 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติที่มีต่อการทำงานของรัฐบาล คำถามข้อ 2

คำถามข้อ 2	หญิง	ชาย	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
ท่านคิดว่ารัฐบาลชุดนี้ได้แสดงความพยายามอย่างเต็มที่แล้วในการบริหารประเทศ					
จริง	41.9(18)	42.9(21)	32.0(16)	38.7(55)	
ไม่จริง	46.5(20)	36.7(18)	48.0(24)	43.7(62)	
ตอบไม่ได้	11.5(5)	20.4(10)	20.0(10)	17.6(25)	
รวม	99.9(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)	

¹หน้า "ประชาธิปไตยชีวิตใหม่ สิ่งทำลายและความล้มเหลว" ประชาชาติ-รายสัปดาห์, 3 (1 มกราคม 2519): 6)

จากตัวเลขในตารางที่ 24 แสดงให้เห็นแน่ชัดว่ามีประชาชนถึง 43.7 % ที่ไม่เชื่อว่ารัฐบาลได้ทำงานอย่างเต็มที่แล้วในการบริหารประเทศ จำนวนผู้ที่ไม่เชื่อจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงและอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆมีใกล้เคียงกัน ส่วนจากแฟลคพญาไทกลับมีน้อยกว่าเพื่อน แต่ก็ไม่ต่างกันอย่างสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์รวมของผู้ไม่เชื่อกับเปอร์เซ็นต์ของผู้ที่เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำงานไม่ได้เรื่องในตารางที่แล้ว เราจะได้เปอร์เซ็นต์ที่ใกล้เคียงกันมาก อันแสดงว่าประชาชนประมาณ 43-49 % ไม่พอใจการทำงานของรัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งล้วนแต่เป็นผู้ที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาทั้งสิ้น ผลของคำตอบทั้ง 2 ข้อนี้ จึงแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 โดยทางอ้อมด้วย

3. ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเท่าที่ผ่านมามีตั้งแต่หลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516

เพื่อเป็นการสอบถามความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เท่าที่เขามีโอกาสได้พบเห็นตั้งแต่หลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516 จึงได้เลือกตั้งคำถามขึ้นดังต่อไปนี้

ตารางที่ 25 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติ
ที่มีต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่นำมา คำถามข้อ 3

คำถามข้อ 3	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
โดยส่วนตัวแล้ว ท่านเห็นว่าเหตุการณ์ บ้านเมืองทุกวันนี้จะไม่มีวันสงบเรียบร้อย เลย คราวใดที่ยังปกครองด้วย ระบอบประชาธิปไตยอย่างทุกวันนี้				
จริง	25.6 (11)	36.7 (18)	34.0 (17)	32.4 (46)
ไม่จริง	65.1 (28)	38.8 (19)	60.0 (30)	54.2 (77)
ตอบไม่ได้	9.3 (4)	24.5 (12)	6.0 (3)	13.4 (19)
รวม	100.0 (43)	100.0 (49)	100.0 (50)	100.0 (142)

ตัวเลขจากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ประชาชนจะไม่ใคร่พอใจผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และถึงแม้ว่าประชาชนจะได้ประสบพบเห็นวิกฤตการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ นานา แต่ประชาชนก็ได้คิดที่นั่นเป็นผลจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยไปเสียทั้งหมด นั่นคือมีประชาชน 54.2 % ที่ไม่เห็นด้วยกับคำถามข้างต้น แต่ก็มีประชาชนอีก 32.4 % หรือประมาณ $\frac{1}{3}$ ที่เห็นควยว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะไม่อาจช่วยให้บ้านเมืองสงบเรียบร้อยได้เลย และยังมีอีก 13.4 % ที่ไม่อาจให้คำตอบได้

อนึ่ง เมื่อพิจารณาคำตอบจากกลุ่มผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่มแล้ว เราจะพบว่ากลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีและมั่นคงต่อระบบการปกครองแบบ

ประชาธิปไตยมากที่สุดคือมี 65.1 % ที่ตอบคัดค้าน และมีเพียง 25.6 % ที่ยอมรับว่าจริง จำนวนเปอร์เซ็นต์นี้ว่าแตกต่างจากกลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทอย่างสำคัญ เพราะในกลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทนี้มีเปอร์เซ็นต์ผู้ตอบคัดค้านเพียง 38.8 % และตอบรับ 36.7 % สำหรับกลุ่มผู้ตอบจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น ก็นับว่ามีทัศนคติในทางที่ดีเป็นรองกลุ่มจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆพอสมควร ไม่นับเป็นความแตกต่างอย่างสำคัญ

นอกจากนี้ เพื่อทดสอบความรู้สึกนึกคิดของประชาชนว่ามีความตั้งใจที่จะให้ประเทศดำเนินการปกครองในระบบประชาธิปไตยแบบมีรัฐสภามั่นคงเพียงใด ผู้วิจัยจึงได้ตั้งคำถามเพื่อสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีรัฐสภา และทัศนคติของประชาชนเปรียบเทียบระหว่างการปกครองแบบเผด็จการกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ในขณะนี้ด้วย

ตารางที่ 26 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติ
ที่มีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ผ่านมา คำถามข้อ 4

คำถามข้อ 4	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
การมีรัฐสภาทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐเป็นจำนวนมาก โดยผลประโยชน์ที่ได้ไม่คุ้มกัน				
จริง	25.6(11)	40.8(20)	30.0(15)	32.4(46)
ไม่จริง	62.8(27)	30.6(15)	56.0(28)	49.3(70)
ตอบไม่ได้	11.6(5)	26.5(13)	14.0(7)	17.6(25)
ไม่ตอบ	-	2.1(1)	-	.7(1)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

ผลของคำตอบในตารางชุดนี้ก็เช่นเดียวกับตารางที่ 25 คือ กลุ่มผู้ตอบจาก
 อาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติในทางที่ดีต่อรัฐสภามากที่สุด รองลงมา
 คือกลุ่มผู้ตอบจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนกลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทส่วนใหญ่กลับมี
 ทัศนคติในทางลบหรือไม่ตอบคำถาม มีเพียง 30.6 % ที่มีทัศนคติในทางที่ดี อย่างไรก็ตามก็
 สำหรับคำถามข้อนี้ เราจะเห็นว่า จำนวนผู้มีทัศนคติในทางดี คือ เห็นว่ารัฐสภามีประโยชน์
 มีเพียงครึ่งหนึ่งของผู้ตอบทั้งหมดคือ 49.3 % อีก 32.4 % สามารถตอบได้ว่า การมีรัฐ-
 สภานั้นเป็นการทำให้สิ่งแวดล้อมงบประมาณของรัฐมากกว่าจะให้ประโยชน์ (สำหรับใน
 กลุ่มนี้ เมื่อพิจารณาจากสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมแล้ว ปรากฏว่ามี 36 % ที่มีฐานะ
 ทางเศรษฐกิจสังคมปานกลาง และ 37 % มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ มีเพียง 27 %
 ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงและกลาง-สูง ทำให้เราตั้งข้อสังเกตได้ว่า ผู้ที่มีทัศนคติใน
 ทางลบต่อระบบรัฐสภานี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำถึงปานกลาง) ในขณะที่
 อีก 17.6 % ไม่อาจตอบได้ อันทำให้เราสรุปได้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 แบบรัฐสภาครั้งล่าสุดที่ผ่านไปของเมืองไทยนั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จแต่อย่างใด
 เพราะยังมีประชาชนประมาณครึ่งหนึ่งที่ไม่เห็นประโยชน์ของรัฐสภาแต่อย่างใด

ตารางที่ 27 อัตราส่วนร้อยของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติ
ที่มีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ผ่านมา คำถามขอ 5

คำถามขอ 5	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลคพญาไท	รามคำแหง	รวม
จริงหรือไม่ที่ท่านปรารถนาจะให้บ้าน เมืองสงบเรียบร้อยเหมือนเมื่อ 5-6 ปีที่แล้ว ถึงแม้จะต้องมีการปกครอง แบบเผด็จการ ไม่มีผู้แทนก็ตามที				
จริง	30.2(13)	49.0(24)	36.0(18)	38.7(55)
ไม่จริง	58.1(25)	34.7(17)	56.0(28)	49.3(70)
ตอบไม่ได้	11.6(5)	16.3(8)	8.0(4)	12.0(17)
รวม	99.9(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

เหตุที่ผู้วิจัยใคร่ทราบทัศนคติของประชาชนเปรียบเทียบระหว่างการปกครองแบบ
เผด็จการกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยเท่าที่นานมากก็เนื่องมาจากสื่อมวลชนโดยเฉพาะ
หนังสือพิมพ์หลายฉบับมักเอ่ยเป็นทำนองว่า ประชาชนเบื่อหน่ายกับความวุ่นวายทางการเมือง
ที่เกิดขึ้นจนทำให้คิดถึงความเจ็บสงบในสมัยที่อยู่ภายใต้การปกครองแบบเผด็จการในอดีต
แต่บางเสียงก็ค้านว่าไม่จริง เป็นการบ่นแก่กลุ่มไปอย่างนั้นเอง ถึงในบทความเรื่อง
"ประชาธิปไตยชีวิตใหม่: สิ่งท้าทายและความล่าช้า" ซึ่งกล่าวว่า

และเสียงเรียกร้องให้กลับไปสู่ระบบเผด็จการก็เกิดขึ้นบ้างเล็กน้อย
ซึ่งเสียงเช่นนี้เองกลายเป็นความหวังของกลุ่มเผด็จการที่จะหันเหสังคมไทย
กลับไปสู่ระบบเผด็จการอีกครั้งหนึ่ง แต่หากเราดูความจริงว่าคนไทยนั้นเป็น

คนซึ่งรำคาญเสียงเรียวกรองเปิดจากรันก็มีความสำคัญเพียงเสียงแสดง
ความรำคาญของการใช้เสริภาพอันฟุ่มเฟือยเท่านั้นเอง¹

จากตัวเลขตารางที่ 27 ทำให้เรามองเห็นปัญหาในด้านศรัทธาความเชื่อถือ
ของประชาชนที่มีต่อการยอมรับการปกครองแบบประชาธิปไตยมากขึ้นอีก นั่นคือ ประชาชนที่
พอใจต่อการเฉพาะความสงบเรียบร้อยภายในบ้านเมือง ไม่ต้องการขบคิดรับผิดชอบหรือ
เผชิญกับปัญหาทางการเมืองแบบประเทศประชาธิปไตยยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก (38.7 %) ¹
พวกเขาเหล่านี้จึงไม่ลังเลที่จะแลกความสงบเรียบร้อยนั้นกับความไร้เสริภาพที่จะปกครอง
ตนเอง ความคิดเห็นเช่นนี้ปรากฏว่ามีมากในกลุ่มประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ
เห็นได้ชัดในกลุ่มตัวอย่างจากแฟลตพญาไท ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนผู้เห็นควยกับการปกครอง
แบบเผด็จการมากที่สุด หรือเมื่อนำกลุ่มที่ตอบว่าจริงทั้ง 38.7 % นี้มาพิจารณาด้านฐานะ
ทางเศรษฐกิจสังคมทั้งหมด เราก็คพบอีกว่าใน 55 คน นี้มีผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง
เพียง 18.2 % (10 คน) ส่วนที่เหลือเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมปานกลาง 52.7 %
และต่ำ 29.1 % มีประชาชนประมาณ 49.3 % ที่ยังยืนยันขอเล็ดกรบอบการปกครอง
แบบประชาธิปไตยอยู่ อีก 12 % ไม่น่าจะอยู่ฝ่ายใด ซึ่งถ้าเราจะสรุปว่าพวก 12 %
ที่เหลือนี้ เป็นพวกที่ไม่ยอมไร้ความคิด ไม่ยอมตัดสินใจในเรื่องทางการเมือง เขาก็ยอม
เป็นพวกที่ไม่ประโยชน์ในการช่วยเหลือสร้างสรรคสังคมประชาธิปไตยขึ้นในเมืองไทย
จึงเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงว่าประชาชนทั้ง 49.3 % นี้ จะสามารถชักชวนสนับสนุนให้ประ-
ชาธิปไตยก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงได้เพียงใด

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4

4. ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในอนาคค
อันไกล

จากคำถามในตารางที่ 26 และ 27 ทำให้เราพอมองเห็นได้ว่า มีประชาชน ประมาณ 49 % ที่ยังสนับสนุนให้ประเทศไทยดำเนินการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยต่อไป ส่วนที่เหลือเป็นพวกที่เบื่อหน่ายหรือหมกศรัทธาหรือไม่ยอมตัดสินใจให้คำตอบที่แน่นอน อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นข้างต้นนั้นต่างก็เป็นทัศนคติอันแสดงผลของเหตุการณ์ในอดีตที่มั่งถึงปัจจุบันเท่านั้น ผู้วิจัยยังใคร่รู้ต่อไปอีกว่า ประชาชนคำนึงถึงอนาคตอย่างไร หรือประชาชนมีความมุ่งหวังดีหรือไม่ก็อย่างไรต่อเหตุการณ์หลังการเลือกตั้ง ทั้งนี้ โดยอาศัยวิเคราะห์จากคำถาม 3 ข้อในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 28 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในอนาคคอันไกล คำถามข้อ 6

คำถามข้อ 6	ทุ่งนาเมฆ	แพลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
ท่านคิดว่าจากการเลือกตั้งครั้งใหม่ จะทำให้ได้ ส.ส. ที่มีคุณภาพ				
ดีกว่าเดิม	27.8(12)	49.0(24)	48.0(24)	42.3(60)
เหมือนเดิม	18.6(8)	14.3(7)	14.0(7)	15.5(22)
เลวลง	30.2(13)	12.3(6)	18.0(9)	19.7(28)
ไม่ทราบ	23.3(10)	24.5(12)	20.0(10)	22.5(32)
รวม	99.9(43)	100.1(49)	100.0(50)	100.0(142)

จากตารางที่ 28 จะเห็นว่า ประชาชนจำนวนมากยังมีทัศนคติที่คัดค้านการปกครองของประเทศไทย ผู้ตอบ 42.3 % เห็นว่าหลังการเลือกตั้งแล้วเราจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดีขึ้นกว่าเดิม 15.5 % เห็นว่าเหมือนเดิมหรือพอใช้ได้ (กลุ่มที่ตอบว่าเหมือนเดิมนี้คือ กลุ่มที่ตอบว่ามีผลงานพอใช้ได้) มีอยู่เพียง 19.7 % ที่เห็นว่าจะเลวลง และมีอีก 22.5 % ที่ไม่อาจให้คำตอบได้ อย่างไรก็ตาม แม้จำนวนผู้ตอบว่า "ดีกว่าเดิม" จะสูงกว่าคำตอบข้ออื่น แต่ยังไม่ถึงครึ่งหนึ่งของผู้ตอบทั้งหมด เราจึงไม่อาจสบายใจได้นัก

อนึ่ง เมื่อพิจารณาคำตอบจากกลุ่มผู้ตอบแต่ละกลุ่มแล้ว เราก็พบด้วยว่า มีความแตกต่างอย่างสำคัญระหว่างกลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆกับกลุ่มผู้ตอบจากแพลตพญาไทและมหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆมีเปอร์เซ็นต์ของผู้ที่มีทัศนคติในทางลบสูง คือมีถึง 30.2 % ที่เห็นว่าผู้แทนราษฎรที่จะได้ใหม่นี้จะมีคุณภาพเลวลง ขณะที่อีก 2 กลุ่มมีเพียง 12.3 % และ 18.0 % เท่านั้น และในทางกลับกัน ผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆที่เห็นว่าผู้แทนราษฎรที่จะได้ใหม่นี้จะมีคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิมนั้นมีเพียง 27.8 % ขณะที่กลุ่มผู้ตอบจากแพลตพญาไทมีสูงถึง 49 % และจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง 48 %

ตารางที่ 29 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติ
ที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในอนาคตอันใกล้ คำถามข้อ 7

คำถามข้อ 7	ทุ่งมหาเมฆ	แพลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
ท่านมีความหวังว่าหลังการเลือกตั้งแล้ว เราจะได้รัฐบาลใหม่ที่บริหารประเทศได้ดีกว่าชุดนี้				
จริง	51.2(22)	53.1(26)	48.0(24)	50.7(72)
ไม่จริง	13.9(6)	6.1(7)	14.0(7)	11.3(16)
ตอบไม่ได้	34.9(15)	40.8(20)	38.0(19)	38.0(54)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

ในตารางที่ 29 นี้ ปรากฏว่าผู้ที่หวังว่ารัฐบาลชุดใหม่จะดีกว่าชุดเก่าที่ผ่าน
ไปเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของผู้ตอบทั้งหมด คือ 50.7 % ในขณะที่อีก 11.3 % ไม่เชื่อว่าจะ
เป็นเช่นนั้น และมีผู้ตอบถึง 38 % ที่ไม่อาจให้คำตอบได้ อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นว่า
หากเปรียบเทียบตารางชุดนี้กับชุดที่ 28 แล้ว เราจะเห็นว่า ในตารางชุดนี้มีจำนวนผู้
มองอนาคตในทางที่ดีสูงกว่าในตารางที่ 28 คือมีจำนวนเท่า ๆ กับผู้ที่มองอนาคตในแง่
ร้ายรวมกับจำนวนผู้ไม่ตอบ ส่วนในตารางที่ 28 นั้น หากนำจำนวนผู้ที่ตอบว่า "เหมือน
เดิม", "เลวลง" และ "ไม่ทราบ" มารวมกันก็จะได้จำนวนสูงกว่าจำนวนผู้ตอบว่าเราจะ
ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดีขึ้นกว่าเดิมมาก

ตารางที่ 30 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติ
ที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในอนาคตอันใกล้ คำถามข้อ 8

คำถามข้อ 8	หญิง	ชาย	แพดทพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
ในบรรดาพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิก เข้ารับสมัครรับเลือกตั้งครั้งนี้ มีหัว- หนาพรรคสักกี่คนที่ท่านเห็นว่าสามารถ จะเป็นหัวหน้ารัฐบาลนำประเทศชาติ ให้พ้นวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน ได้					
มีมากกว่า 2 คน	30.2 (13)	22.4 (11)	20.0 (10)	23.9 (34)	40.6
2 คน	16.3 (7)	20.4 (10)	14.0 (7)	16.9 (24)	
มีคนเดียว	23.3 (10)	14.3 (7)	24.0 (12)	20.4 (29)	
มองไม่เห็นใครเลย	20.9 (9)	18.4 (9)	18.0 (9)	19.1 (27)	
ตอบไม่ได้	9.3 (4)	24.5 (12)	24.0 (12)	19.1 (28)	
รวม	100.0 (43)	100.0 (49)	100.0 (50)	100.0 (142)	

ผลของคำตอบในตารางที่ 30 ทำให้เราทราบว่า มีประชาชนเพียง 40.8 % ที่มองเห็นตัวบุคคลที่สามารถจะมาเป็นผู้นำที่ดีให้ประเทศชาติได้มากกว่า 1 คน 20.4 % เห็นว่ามีหัวหน้าพรรคการเมืองเพียงคนเดียวที่สามารถจะ เป็นผู้นำประเทศชาติได้ก็ และมีถึง 38.8 % ที่มองไม่เห็นใครเลยหรือตอบไม่ได้ เราจึงสรุปได้ว่า มีประชาชนไม่ถึงครึ่งหนึ่ง (40.8 %) ที่มองเห็นอนาคตการปกครองของบ้านเมืองอย่างแจ่มใส (คือเชื่อว่า มีผู้นำที่ดีเกิน 1 คน) และมีประชาชนที่มองไม่เห็นอนาคตของประเทศชาติเลย คือมองไม่เห็นว่าจะมีใครเป็นหัวหน้ารัฐบาลที่ดีได้เลย 19.1 %

สรุปผลจากการสำรวจทัศนคติของประชาชนที่มีต่อสถานการณ์ทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยรวมแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่าประชาชนประมาณครึ่งหนึ่งกำลังดิ้นรนในความถูกต้องเหมาะสมของระบอบประชาธิปไตยในเมืองไทย ดังได้ จากผลคำตอบในตารางที่ 26 และ 27 ซึ่งมีประชาชนเพียง 49.3 % ที่มีความเห็นในเชิงสนับสนุนระบบรัฐสภาและพอใจที่จะมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากกว่าเผด็จการ ในส่วนที่ทัศนคติเกี่ยวกับการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาล ก็มีอัตราส่วนผู้ที่เห็นว่าผู้แทนราษฎรทำงานพอใจแล้ว และที่เห็นว่ารัฐบาลก็ทำงานเต็มที่แล้วประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ตอบทั้งหมดเช่นกัน และจะสังเกตได้ว่า ในกลุ่มผู้ตอบจากแพลตพญาไทจะมีเปอร์เซ็นต์ผู้มีทัศนคติไม่คัดค้านการปกครองแบบประชาธิปไตย, ต่อรัฐบาลและผู้แทนราษฎรสูงกว่ากลุ่มอื่น อันแสดงให้เห็นว่าในกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ มักจะมีทัศนคติในทางลบต่อการปกครองมากกว่ากลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง

แต่ในส่วนที่ทัศนคติที่มีต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยหลังการเลือกตั้งนั้น กลับปรากฏว่ากลุ่มผู้ตอบจากแพลตพญาไทมีทัศนคติที่ดีมากกว่ากลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เป็นเพราะกลุ่มผู้ตอบ 2 กลุ่มหลังนี้มองวิถีการเมืองอย่างที่ควรจะเป็นจริงมากกว่ากลุ่มผู้ตอบจากแพลตพญาไท เขาจึงไม่หวังว่าจะมีความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีเกิดขึ้นมากนัก

อย่างไรก็ดี จำนวนประชาชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยหลังการเลือกตั้ง ก็มีประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ตอบทั้งหมด เช่นเดียวกับในหัวข้อเกี่ยวกับทัศนคติข้ออื่น ๆ นั้นเอง

ความสนใจและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคำถามในหัวข้อนี้มีทั้งหมด 6 หัวข้อด้วยกัน ดังจะให้นำผลคำตอบมาแสดงดังต่อไปนี้

ตารางที่ 31 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจและทัศนคติในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คำถามข้อ 1

คำถามข้อ 1	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง				
ก. ควรไปใช้สิทธิทุกครั้ง และเต็มใจไปใช้สิทธิ	69.8(30)	61.2(30)	68.0(34)	66.2(94)
ข. ควรไปใช้สิทธิทุกครั้งแต่ไม่เต็มใจเพราะเป็นหน้าที่พลเมือง	25.6(11)	26.5(13)	28.0(14)	26.8(38)
ค. สนใจเล็กน้อย จะไปเมื่อมีผู้มาชักชวนหรือเตือน	-	4.1(2)	-	1.4(2)
ง. ไม่สนใจเลย ไม่เคยไปใช้สิทธิเลย	4.6(2)	2.0(1)	2.0(1)	2.8(4)
จ. สนใจแต่ไม่ต้องการไปใช้สิทธิเพราะเห็นว่าไม่มีประโยชน์	-	2.0(1)	2.0(1)	1.4(2)
ฉ. ไม่ตอบ		4.1(2)	-	1.4(2)
รวม	100.0(43)	99.9(49)	100.0(50)	100.0(142)

93%

จากคำตอบในการร่างที่ 31 นี้ จะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่คือ 66.2 % มีทัศนคติที่มากต่อการเลือกตั้ง โดยเต็มใจจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง และยังมีอีก 26.8 % ซึ่งเห็นว่า ควรไปใช้สิทธิทุกครั้งแต่ไม่เต็มใจ ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วก็กล่าวได้ว่า มีผู้พร้อมไปใช้สิทธิเลือกตั้งถึง 93 % และมีผู้ที่ไม่สนใจเลยหรือสนใจแต่เห็นว่าไม่มีประโยชน์เพียง 4.2 % เท่านั้น ส่วนความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่ม ก็ไม่แตกต่างกันมากนัก

ตารางที่ 32 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ และทัศนคติในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คำถามข้อ 2

คำถามข้อ 2	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
เมื่อไ้ยินผู้อื่นบ่นว่าการเลือกตั้งไม่มีประโยชน์ ทั้งยังสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐ ท่านรู้สึก				
เห็นควยอย่างยิ่ง	4.7 (2)	6.1 (3)	2.0 (1)	4.2 (6)
เห็นควย	9.3 (4)	14.3 (7)	6.0 (3)	9.9 (14)
ไม่เห็นควย	48.8 (21)	42.9 (21)	52.0 (26)	47.9 (68)
ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง	30.2 (13)	14.3 (7)	30.0 (15)	24.6 (35)
ตอบไม่ได้	7.0 (3)	22.4 (11)	10.0 (5)	13.4 (19)
รวม	100.0 (43)	100.0 (49)	100.0 (50)	100.0 (142)

72.5

คำถามข้อที่ 33 เพื่อเปรียบเทียบกับคำถามข้อที่ 1 ในตารางที่ 31 นั่นคือ จำนวนผู้ที่ทัศนคติที่คัดค้านการเลือกตั้งซึ่งตอบว่าควรไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น น่าจะมีจำนวนพอ ๆ กับจำนวนผู้ตอบว่า "ไม่เห็นควย" กับ "ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง" รวมกัน ผลของคำตอบปรากฏว่า จำนวนผู้ที่เลือกตอบใน 2 ข้อดังกล่าวรวมกันได้เพียง 72.5 % เท่านั้น ซึ่งน้อยกว่าจำนวนผู้ที่คิดเห็นว่าควรไปใช้สิทธิเลือกตั้งมาก อันแสดงว่ามีผู้ตอบจำนวนหนึ่งที่มีได้ทัศนคติที่แน่นอนต่อการเลือกตั้ง คือเห็นสมควรต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ขณะเดียวกันก็ไม่เห็นว่าการเลือกตั้งนั้นมีประโยชน์แต่อย่างใด ส่วนความแตกต่างของผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่มนั้น ปรากฏว่า ผู้ตอบจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่คัดค้านการเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอาคารสงเคราะห์ห่มหาเมฆ และแพลตพญาไท แต่ก็ไม่นับว่าเป็นความแตกต่างทางสถิติที่สำคัญ

ตารางที่ 33 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตาม
ความสนใจและทัศนคติในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง คำถามข้อ 3

คำถามข้อ 3	ห่มหาเมฆ	แพลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
สำหรับการเลือกตั้งครั้งที่ถึงนี้ ท่านคิดว่า				
ก. จะไปใช้สิทธิแน่นอนควยความ เต็มใจ	72.1 (31)	69.3 (33)	78.0 (39)	72.5 (103)
ข. เบื่อหรือไม่เต็มใจ แต่ก็จะไป ใช้สิทธิ	18.6 (8)	14.3 (7)	12.0 (6)	14.8 (21)
ค. ไม่แน่	7.0 (3)	14.3 (7)	4.0 (2)	8.4 (12)
ง. ไม่ไปแน่ ๆ	2.3 (1)	4.1 (2)	6.0 (3)	4.2 (6)
รวม	100.0 (43)	100.0 (49)	100.0 (50)	99.9 (142)

เพื่อพิสูจน์ให้เห็นใจถึงทัศนคติที่แท้จริงของผู้ตอบ คำถามในตารางที่ 33 จึงเป็นการถามถึงความตั้งใจในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ ซึ่งผลคำตอบก็ปรากฏว่ามีผู้ตอบ 72.5 % ที่ตอบว่าจะไปใช้สิทธิแน่นอนด้วยความเต็มใจ ซึ่งเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับผู้ที่ให้คำตอบว่า "ไม่เห็นด้วย" และ "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" กับคำพูดที่ว่า การเลือกตั้งไม่มีประโยชน์และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐในตารางที่ 32 เราจึงอาจกล่าวได้ว่า สำหรับกลุ่มตัวอย่างจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ที่มีทัศนคติที่คัดค้านการเลือกตั้งประมาณ 72.5 % อีก 14.8 % เป็นพวกที่เมื่อหรือไม่เต็มใจแต่ก็จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้สำหรับผู้ที่ตอบว่าไม่แน่และไม่ไปแน่ ๆ เมื่อตรวจสอบเหตุผลโดยละเอียดแล้วก็พบว่ามี 10 คน ที่มีปัญหาติดขัดด้านการงาน การเดินทาง หรือเพราะสำมะโนครัวอยู่ต่างจังหวัด ทำให้ไม่อาจไปลงคะแนนเสียงได้ อีก 8 คนที่เหลือ (เพียง 5.6 %) เป็นผู้ที่มีทัศนคติในทางลบต่อการเลือกตั้งจริง ๆ โดยมีเหตุผลต่าง ๆ ดังนี้

ก. ไม่ชอบพรรคหรือเบื่อหน้าผู้แทน ฯ	3 คน
ข. เบื่อหน่ายการเลือกตั้ง	2 คน
ค. ไม่สนใจการเลือกตั้ง	1 คน
ง. หมกหวังในการปกครองแบบมีรัฐสภา	1 คน
จ. ขอดูเหตุการณ์ไปก่อน	1 คน

และสำหรับคำตอบของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มนี้ก็นับว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่าง

สำคัญ

อย่างไรก็ดี ผลการเลือกตั้งแท้จริงในวันที่ 4 เมษายน ก็มีใครผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากเป็นอัตราส่วนใกล้เคียงกับอัตราส่วนของผู้ตอบในที่นี้ ซึ่งผู้วิจัยก็สันนิษฐานว่า สาเหตุสำคัญก็เป็นเพราะ จำนวนประชากรที่สุ่มตัวอย่างมานี้มีจำนวนน้อยเกินไป และสาเหตุอื่น ๆ ก็อาจเป็นเพราะ

1. ผู้ตอบพากันรักษาหน้า จึงเลือกที่จะตอบว่าไปลงคะแนนเสียงไว้ก่อน
2. ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นผู้สนใจในเรื่องราวทางการเมืองการเลือกตั้งอยู่แล้ว จึงเป็นผู้ที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจริง ๆ (ผู้ไม่สนใจในเรื่องนี้ก็จะหลีกเลี่ยงไม่ยอมให้สัมภาษณ์ ทำให้จำนวนผู้ที่สนใจนั้นน้อยกว่าที่เป็นจริง)

ตารางที่ 34 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
และทัศนคติในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง คำถามข้อ 4

คำถามข้อ 4	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
ถ้าจะต้องเลือกระหว่างการอยู่บ้าน เพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งในวันที่ 4 เมษายนกับการมีโอกาสได้ไปท่องเที่ยว ต่างจังหวัดตลอดเสาร์-อาทิตย์ ตามสถานที่ ๆ ท่านชอบ ท่านคิดว่า เลือกไปเที่ยวดีกว่า				
จริง	7.0 (3)	14.3 (7)	10.0 (5)	10.6 (15)
ไม่จริง	79.1 (34)	67.3 (33)	72.0 (36)	72.5 (103)
ตอบไม่ได้	13.9 (6)	18.4 (9)	18.0 (9)	16.9 (24)
รวม	100.0 (43)	100.0 (49)	100.0 (50)	100.0 (142)

คำถามข้อนี้ขึ้นเพื่อตรวจสอบความมั่นคงของความตั้งใจไปเลือกตั้งของประชาชน
และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งว่า เขาเห็นความสำคัญมากน้อยเพียงใด
ผลของคำตอบปรากฏว่า มีผู้ที่ยืนยันมั่นคงว่าจะไปเลือกตั้งแน่นอนถึง 72.5 % ซึ่งเท่ากับผู้ที่
ตอบว่าจะไปเลือกตั้งแน่นอนในตารางที่ 33 พอดี ผู้ที่ยอมรับว่าไปเที่ยวดีกว่ามีน้อยเพียง
10.6 % และผู้ที่ตอบไม่ได้กลับมีจำนวนมากกว่าคือ 16.9 % ส่วนเปอร์เซ็นต์คำตอบทั้ง
3 กลุ่มก็นับว่าใกล้เคียงกัน นับเป็นความแตกต่างที่ไม่สำคัญ ดังนั้นหากจะสรุปผลคำตอบจาก
คำถามข้อนี้กล่าวว่า ประชาชนส่วนใหญ่เต็มใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีโยที่จะมีแรงจูงใจ
อื่น ๆ มาทำให้ไขว่เขว คำตอบนี้ หากมีได้เป็นคำตอบเพื่อต้องการรักษาหน้าผู้ตอบแล้ว
ก็ตงนับว่าประชาชนพากันเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งมาก

ตารางที่ 35 อัตราร้อยของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
และทัศนคติในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คำถามข้อ 5

คำถามข้อ 5	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
ทุกครั้งที่มีโอกาส ท่านมักจะแนะนำ หรือชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือก ตั้งในวันที่ 4 เมษายนนี้				
จริง	36.0 (37)	73.5 (36)	80.0 (40)	79.5 (113)
ไม่จริง	9.3 (4)	8.2 (4)	12.0 (6)	9.9 (14)
ตอบไม่ได้/ไม่ตอบ	4.7 (2)	18.4 (9)	8.0 (4)	10.6 (15)
รวม	100. (43)	100.1 (49)	100.0 (50)	100.0 (142)

ในตารางที่ 35 นี้เป็นการวัดความสนใจของผู้ตอบที่มีต่อการเลือกตั้งในวันที่ 4 เมษายนว่าเขามีความกระตือรือร้นเพียงใด นั่นคือ นอกจากตนเองจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว เขาจะกระตือรือร้นชักชวนผู้อื่นให้ไปช่วยหรือไม่ ผลคำตอบปรากฏว่ามีผู้ตอบถึง 79.5 % ที่ตอบว่า มักจะแนะนำหรือชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย ซึ่งนับว่าเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงกว่าในตารางที่ผ่านมาทั้ง 4 ชุด ซึ่งส่วนใหญ่จะได้เปอร์เซ็นต์ของผู้สนใจหรือมีทัศนคติที่ดี พร้อมทั้งจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งประมาณ 72.5 % ทั้งสิ้น สำหรับเปอร์เซ็นต์คำตอบของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มก็ใกล้เคียงกัน นับเป็นความแตกต่างไม่สำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 36 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
และทัศนคติในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คำถามข้อ 6

คำถามข้อ 6	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
ท่านเคยพูดคุย ตกเตียงกับผู้อื่น เช่น เพื่อนร่วมงาน,ญาติพี่น้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่จะถึงนี้หรือไม่				
ไม่เคยเลย	2.3 (1)	36.7(18)	6.0 (3)	15.5(22)
1 - 2 ครั้ง	11.6 (5)	14.3 (7)	26.0(13)	17.6(25)
3 - 5 ครั้ง	23.3(10)	12.2 (6)	20.0(10)	18.3(26)
6 - 10 ครั้ง	14.0 (6)	6.1 (3)	14.0 (7)	11.3(16)
มากกว่า 10 ครั้ง	46.5(20)	30.6(15)	34.0(17)	36.6(52)
ไม่ตอบ	2.3 (1)	-	-	.7 (1)
รวม	100.0(43)	99.9(49)	100.0(50)	100.0(142)

เช่นเดียวกับตารางที่ 35 จุดประสงค์ของตารางที่ 36 นี้ ก็เพื่อวัดความสนใจของผู้ตอบที่มีต่อการเลือกตั้งในวันที่ 4 เมษายน นี้ ผลของคำตอบนั้น จะเห็นได้ว่าสำหรับกลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆและมหาวิทยาลัยรามคำแหง จะได้จำนวนผู้ที่สนใจพูดคุยตกเตียงกับผู้อื่นมากพอ ๆ กับจำนวนที่แสดงความสนใจในข้ออื่น แต่สำหรับกลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทนั้นกลับมีถึง 36.7 % ที่ไม่เคยพูดคุยตกเตียงกับผู้อื่นเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งนี้เลย และจำนวนผู้ที่ตอบว่ามีความสนใจพูดคุยตกเตียงกับผู้อื่นมากกว่า 10 ครั้งก็มีน้อยกว่ากลุ่มอื่นเช่นกัน อันแสดงว่า ในเรื่องเกี่ยวกับความสนใจตกเตียงพูดคุยกับผู้อื่นเกี่ยวกับเรื่องการเลือกตั้งแล้ว ผู้ตอบจากแฟลตพญาไทมีน้อยกว่าอีก 2 กลุ่มมาก นับเป็น

ความแตกต่างที่สำคัญทั้ง ๆ ที่ในเรื่องความสนใจและทัศนคติในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในหัวข้ออื่น ๆ แล้ว ชาวแฟลตพญาไทมีใจแตกต่างกับอีก 2 กลุ่มมากจนเห็นได้ชัดเหมือนเช่นในหัวข้อนี้

หากย้อนกลับไปดูคำตอบในหมวดนี้ทั้งหมดอีกครั้ง เราก็อาจสรุปความสนใจและทัศนคติในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของกลุ่มประชากรตัวอย่างนี้ได้ว่า ส่วนใหญ่คือประมาณ 72.5 % จะมีความสนใจ มีทัศนคติที่ก้ำกึ่งและตั้งใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันที่ 4 เมษายนอย่างแน่นอน ส่วนที่เหลือนั้นเป็นพวกที่มีความสนใจน้อยลงมา บางก็เบื่อหน่ายการเลือกตั้ง มีอยู่เพียงไม่กี่เปอร์เซ็นต์ที่เห็นได้ชัดว่ามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเลือกตั้ง

ความสนใจและการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพรรคการเมือง

จากการสอบถามที่ผ่านมา เราได้ทราบแล้วว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สำหรับในหมวดนี้ก็เป็นคำถามเกี่ยวกับความสนใจในระดับสูงขึ้นไปจากการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง นั่นคือความสนใจในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพรรคการเมือง เช่น การไปฟังการหาเสียงเลือกตั้ง การพูดคุยกับผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้ง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง ตลอดจนการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง คำถามในข้อนี้มี 7 ข้อด้วยกันดังจะไ้เสนอข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

ตารางที่ 37 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพรรคการเมือง คำถามข้อ 1

คำถามข้อ 1	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลกพญาไท	รามคำแหง	รวม
ในการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว ท่านเคย ไปฟังการหาเสียงของพรรคการเมือง ต่าง ๆ หรือไม่				
ไม่เคยเลย	32.6 (14)	24.5 (12)	38.0 (19)	31.7 (45)
1 - 2 ครั้ง	27.9 (12)	28.6 (14)	42.0 (21)	33.1 (47)
3 - 5 ครั้ง	16.3 (7)	10.2 (5)	10.0 (5)	12.0 (17) 53.8%
6 - 10 ครั้ง	4.7 (2)	8.2 (4)	2.0 (1)	4.9 (7)
มากกว่า 10 ครั้ง	2.3 (1)	6.1 (3)	-	2.8 (4)
อยากไป แต่ไม่มีโอกาส	16.3 (7)	18.4 (9)	8.0 (4)	14.1 (20)
ไม่ตอบ	-	4.1 (2)	-	1.4 (2)
รวม	100.0 (43)	100.0 (49)	100.0 (50)	100.0 (142)

ตารางที่ 38 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพรรคการเมือง คำถามข้อ 2

คำถามข้อ 2	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม	
สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ ท่านได้ไป ฟังการหาเสียงของพรรคการเมือง ต่าง ๆ บางหรือไม่					
ไม่เคยเลย	44.2(19)	34.7(17)	52.0(26)	43.7(62)	
1 - 2 ครั้ง	25.6(11)	28.6(14)	24.0(12)	26.1(37)	
3 - 5 ครั้ง	9.3 (4)	8.2 (4)	2.0 (1)	6.3 (9)	38.7%
6 - 10 ครั้ง	-	10.2 (5)	-	3.5 (5)	
มากกว่า 10 ครั้ง	2.3 (1)	4.1 (2)	2.0 (1)	2.8 (4)	
อยากไปแต่ไม่มีโอกาส	16.3 (7)	10.2 (5)	20.0(10)	15.5(22)	
ไม่ตอบ	2.3 (1)	4.1 (2)	-	2.1 (3)	
รวม	100.49)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)	

จากตารางที่ 37 และ 38 เมื่อเปรียบเทียบกันจะสังเกตได้ว่า ในการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 26 มกราคม นั้น ประชาชนให้ความสนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งมากกว่าครั้งที่ถึงนี้มาก ในตารางที่ 37 นั้นมีประชาชนที่เคยไปฟังการหาเสียงทั้งหมด 53.8 % ขณะที่การเลือกตั้งครั้งนี้มีประชาชนที่เคยไปฟังการหาเสียงทั้งหมดเพียง 38.7 % อย่างไม่รู้ก็ เราก็ไม่อาจสรุปได้ทันทีว่า เป็นเพราะประชาชนสนใจการเลือกตั้งครั้งนี้น้อยกว่าครั้งที่แล้ว เพราะการสำรวจวิจัยนี้ทำขึ้นล่วงหน้า 1 - 2 สัปดาห์ก่อนการเลือกตั้ง จึงอาจเป็นไปได้ว่าประชาชนอาจจะกระตือรือร้นไปฟังการหาเสียงกันมากขึ้นในช่วงหลังการ

สำรวจก็ได้ เพราะใกล้ระยะเวลาเลือกตั้งมากแล้ว ผลการวิจัยในตารางทั้งสองนี้จึงเพียงแต่บอกเราว่า มีประชาชนที่สนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งไม่มากนัก ในการเลือกตั้งครั้งแรกก็มีเพียง 53.8 % และคราวนี้ก็มีแนวโน้มว่าจะลดลงเพราะขณะที่สำรวจได้ก็มีจำนวนผู้ไปฟังเพียง 38.7 % เท่านั้น ผลของคำตอบนี้จึงนำเรามาสู่ปัญหาว่า เหตุใดจึงเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะประชาชนเห็นว่าการหาเสียงมักเป็นการโฆษณาชวนเชื่อเป็นการโจมตีฝ่ายตรงข้ามควยเรื่องส่วนตัว ผู้ฟังฟังแล้วไม่ได้ความรู้เรื่องพรรคและผู้สมัครเพิ่มขึ้นจึงไม่สนใจไปฟัง หรือเป็นเพราะประชาชนขาดความสนใจเอง เหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องศึกษากันต่อไป

นอกจากนั้น จากการเปรียบเทียบคำตอบของผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่มในตารางที่ 37 และ 38 ผู้วิจัยก็พบว่า ในตารางที่ 37 นั้น อัตราส่วนของผู้ที่เคยไปฟังการหาเสียงของทั้ง 3 กลุ่มไม่ต่างกันนัก นั่นคือ อาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆมีผู้ไปฟัง 51.2 % แพลตพญาใหม่ 53.1 % และมหาวิทยาลัยรามคำแหงมี 50 % แต่ในตารางที่ 38 ปรากฏว่า อัตราส่วนของผู้ไปฟังการหาเสียงในกลุ่มอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆและมหาวิทยาลัยรามคำแหงกลับลดลงมาก ในขณะที่ของแพลตพญาไอยังเกือบเท่าเดิม คือ

อาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ	แพลตพญาไ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
37.2 %	51.0	26.0 %

ความแตกต่างที่เกิดขึ้นทำให้เกิดปัญหาว่าเหตุใดประชาชนกลุ่มอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆและมหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงไม่ค่อยไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งมากนัก ในขณะที่กลุ่มของแพลตพญาไอยังให้ความสนใจอยู่เท่าเดิม ในที่นี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ในหมู่ผู้มีการศึกษาที่หรือในกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมตั้งแต่ปานกลางขึ้นไปมักจะรู้สึกว่าการไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งไม่มีประโยชน์เท่าใด ส่วนมากผู้พูดจะโจมตีฝ่ายตรงข้ามอย่างคุเคียด เคียดมัน แต่ในกลุ่มผู้มีการศึกษาต่ำหรือผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำกว่าปานกลางมักเห็นว่า การไปฟังการหาเสียงเป็นเรื่องสนุกสนาน เพราะนอกจากจะได้รับฟังคารมเผ็ดร้อน มัน ๆ ของผู้หาเสียงแล้ว แทบทุกครั้งยังมีการฉายภาพยนตร์ให้ดูฟรีหรือ

แจกข่าวของให้ควย จึงนิยมไปฟังการหาเสียงกันมาก แต่สำหรับการเลือกตั้งครั้งแรก นั้น ถือเป็นข้อยกเว้น เพราะเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกในรอบหลายปี ประชาชนทุกระดับ ต่างให้ความสนใจ จึงพลอยสนใจไปฟังการหาเสียงกันอย่างทั่วถึงด้วย

อนึ่ง ในเรื่องการหาเสียงนี้ หากเราย้อนกลับไปดูตารางที่ 26 ซึ่งสอบถาม ความหวังของประชาชนว่าผู้แทนราษฎรที่จะได้รับเลือกตั้งขึ้นใหม่จะมีคุณภาพอย่างไร เราจะพบคำตอบที่สอดคล้องกับในตารางนี้มาก นั่นคือ กลุ่มผู้ตอบจากแพลตพญาไทซึ่งเป็น กลุ่มที่นิยมไปฟังการหาเสียงนั้น ส่วนใหญ่เชื่อว่าผู้แทนราษฎรที่จะได้ใหม่จะมีคุณภาพดีขึ้น ในขณะที่กลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆซึ่งไม่นิยมไปฟังการหาเสียงกลับเชื่อว่า ผู้แทนราษฎรจะมีคุณภาพเหมือนเดิมหรือแย่ลง ส่วนคำตอบของกลุ่มจากมหาวิทยาลัยราม- คำแหงไม่สอดคล้องกับตารางนี้นัก เพราะกลุ่มนี้กลับเชื่อว่าผู้แทนราษฎรจะมีคุณภาพดีขึ้น ทั้ง ๆ ที่มีชื่อกลุ่มที่ชอบไปฟังการหาเสียง

ตารางที่ 39 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพรรคการเมือง คำถามข้อ 3

คำถามข้อ 3	ทุ่งมหาเมฆ	แพลตพญาไท	รามคำแหง	รวม
การมีโอกาสได้พูดคุยกับผู้มีสมัครเข้า รับเลือกตั้งเป็นเรื่องน่าสนใจอย่าง ยิ่งและไม่ควรให้พลาดโอกาสเลย				
จริง	65.1(28)	42.9(21)	54.0(27)	53.5(76)
ไม่จริง	23.2(10)	26.5(13)	30.0(15)	26.8(38)
ตอบไม่ได้	11.6(5)	24.5(12)	16.0(8)	17.6(25)
ไม่ตอบ	-	6.1(3)	-	2.1(3)
รวม	99.9(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

ในตารางที่ 39 นี้ เป็นการสอบถามทัศนคติของผู้ตอบเกี่ยวกับความสนใจต่อการพูดคุยกับผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้ง ซึ่งสำหรับผู้สนใจในเรื่องนี้แล้ว ก็ควรจะต้องการพูดคุยซักถามเพื่อให้รู้จักพรรคและผู้สมัครมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง แต่เมื่อพิจารณาจากคำตอบแล้วก็ปรากฏว่า มีประชาชนประมาณ 53.5 % เท่านั้นที่เห็นว่าการมีโอกาสได้พูดคุยกับผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นเรื่องน่าสนใจและไม่ควรให้พลาดโอกาสเลย และมีประชาชน 26.8 % ที่ปฏิเสธว่าไม่จริง ซึ่งเราอาจสรุปได้ 2 ประการว่า เพราะเขาไม่มีความสนใจในการเลือกตั้งมากพอประการหนึ่ง ส่วนอีกประการหนึ่งก็อาจเป็นไปได้ว่าผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งบางคนไม่มีคุณสมบัติที่น่าสนใจพอที่จะดึงดูดให้ประชาชนเกิดความต้องการจะพูดคุยด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมีความเห็นส่วนตัวว่า ในด้านประชาชนเองก็มีส่วนบกพร่องตรงที่เรามีโคปลูมฝังให้ประชาชนรู้สึกว่าการพูดคุยหรือไปฟังการหาเสียงของผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นมาก่อน ที่ไปฟังการหาเสียงก็มักเป็นพวกที่สนใจไปคุณภาพนครฟร็อกันเสียมาก เราแม้แต่เนนหนักให้ประชาชนสนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันเท่านั้น ผลจึงปรากฏว่าประชาชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของคนที่จะต้องไปเลือกตั้ง และตอบว่าไปกันเป็นส่วนใหญ่ (แม้จะไม่จริงก็เพื่อรักษาหน้า) แต่สำหรับในตารางที่ 38 ผู้ตอบถึง 43.7 % ที่ตอบว่าไม่เคยไปฟังการหาเสียง และผู้ตอบ 26.8 % ในตารางที่ 39 ก็ตอบโต้ทันทีว่า การพูดคุยกับผู้สมัครไม่ใช่เรื่องน่าสนใจ ทั้งนี้เพราะผู้ตอบส่วนใหญ่ไม่คิดว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่ควรปฏิบัติกันเอง

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาจากกลุ่มผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่ม เราก็ได้พบว่า กลุ่มอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ เป็นกลุ่มที่ตอบปฏิเสธน้อยที่สุด และมีอัตราส่วนผู้ตอบว่าการได้พูดคุยกับผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นเรื่องน่าสนใจมากที่สุด ซึ่งนับว่าเป็นคำตอบแตกต่างอย่างสำคัญจากกลุ่มแฟลตพญาไทมาก อันแสดงให้เห็นแน่ชัดว่า แม้มกลุ่มนี้จะไม่ค่อยไปฟังการหาเสียงเลือกตั้ง (ตารางที่ 38) เขาก็ยังสนใจในตัวผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง การไม่ไปฟังการหาเสียงมิได้แสดงว่าเขาไม่สนใจในการเลือกตั้งแต่อย่างใด

ตารางที่ 40 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพรรคการเมือง คำถามข้อ 4

คำถามข้อ 4	กรุงเทพฯ	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
เมื่อใดที่มีโอกาส ท่านจะพுகจาแนะนำผู้อื่นให้ เห็นก็เห็นชอบในผู้สมัคร เขาเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองที่ ท่านชอบอยู่เสมอ				
จริง	58.1 (25)	42.9 (21)	48.0 (24)	49.3 (70)
ไม่จริง	20.9 (9)	40.8 (20)	26.0 (13)	29.6 (42)
ตอบไม่ได้	20.9 (9)	12.2 (6)	26.0 (13)	19.7 (28)
ไม่ตอบ	—	4.1 (2)	—	1.4 (2)
รวม	99.9 (43)	100.0 (49)	100.0 (50)	100.0 (142)

คำถามข้อนี้เป็นการวัดความสนใจระตือหรือร่นของประชาชนที่จะสนับสนุนผู้สมัคร
เข้ารับเลือกตั้งหรือพรรคที่ตนชอบ ผลปรากฏว่ามีผู้ตอบเพียง 49.3 % ที่ยอมรับว่าจะ
พยายามสนับสนุนผู้สมัคร เขารับเลือกตั้งหรือพรรคที่ตนชอบด้วยการพูกจาแนะนำผู้อื่นให้
เห็นก็เห็นชอบด้วย ผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ที่งมหาเมสมิเปอร์ เซนต์ผู้ตอบรับมากที่สุดอัน
แตกต่างอย่างสำคัญจากผู้ตอบจากแฟลตพญาไท 29.6 % ปฏิเสธว่าไม่จริง และมีอีก 21.1%
ที่ตอบไม่ได้หรือไม่ตอบ ผลคำตอบนี้แสดงว่ามีประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่เห็นว่าการ
ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้สมัครหรือพรรคที่ตนชอบได้คะแนนเสียงเพิ่มขึ้นเป็นเรื่องจำเป็นหรือ
เป็นเรื่องที่ควรกระทำ นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นแนวทางการคิดของประชาชนประมาณ
ครึ่งหนึ่งของผู้ตอบทั้งหมดว่า เขาจ่ากัหน้าทีเฉพาะตัวของเขาไว้แก่การไปลงคะแนน
เสียงเลือกตั้งเท่านั้น เพราะแม้แก่การพูกจาแนะนำผู้อื่นให้ เห็นก็เห็นชอบในผู้สมัครที่ตน
พอใจซึ่งเป็นเรื่องไม่ยากเย็นเท่าใด เขาก็ไม่ต้องการจะทำ

ตารางที่ 41 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพรรคการเมือง คำถามข้อ 5

คำถามข้อ 5	หญิงมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
ถ้ามีโอกาสท่านจะเข้าร่วมในกิจกรรมการหาเสียงหรือช่วยเหลือพรรคการเมืองที่ท่านชอบทันที				
จริง	34.9(15)	30.6(15)	44.0(22)	36.6(52)
ไม่จริง	37.2(16)	40.8(20)	34.0(17)	37.3(53)
ตอบไม่ได้	27.9(12)	28.6(14)	22.0(11)	26.1(37)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

จากคำตอบในตารางที่ 41 แสดงว่า ยิ่งเกี่ยวกับการกระทำที่ยุ่งยากและต้องประกอบด้วยความกระตือรือร้น ความสนใจเพิ่มมากขึ้นแล้ว ก็ยังมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ น้อยลง ดังเช่นในตารางที่ 41 นี้ ซึ่งมีผู้ตอบเพียง 36.6 % เท่านั้นที่มีความสนใจในการเข้าร่วมในกิจกรรมหาเสียงหรือช่วยเหลือพรรคการเมืองที่ตนชอบอีก 37.3 % ตอบปฏิเสธ และมีอีก 26.1 % ที่ตอบไม่ได้ซึ่งนับว่าเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงมาก อันทำให้การวิเคราะห์ตารางนี้ยากที่จะยืนยันผลได้

ตารางที่ 42 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมพรรคการเมือง คำถามข้อ 6

คำถามข้อ 6	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลคพญาไท	รามคำแหง	รวม
ถ้ามีโอกาส ท่านจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ท่านชอบทันที				
จริง	25.6(11)	32.7(16)	26.0(13)	28.2(40)
ไม่จริง	41.9(18)	40.8(20)	36.0(18)	39.4(56)
ตอบไม่ได้	32.5(14)	26.5(13)	38.0(19)	32.4(46)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอาจกล่าวได้ว่า เป็นระดับสูงสุดของความสนใจที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมพรรคการเมืองของประชาชน (นอกเหนือไปจากการสมัครเข้ารับเลือกตั้ง) ฉะนั้น การที่มีประชาชนถึง 28.2 % สนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคนี้ว่าเป็นเบอร์ เซนต์ที่น่าพอใจ นอกจากนั้น จำนวนผู้ที่ปฏิเสธไม่ต้องการเป็นสมาชิกพรรคก็มีไม่สูงนักเพียง 39.4 % อีก 32.4 % ที่เหลือเป็นพวกที่ไม่อาจให้คำตอบได้

สำหรับในข้อนี้ก็น่าสังเกตด้วยว่า จำนวนผู้ต้องการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของกลุ่มผู้ตอบจากแฟลคพญาไทสูงกว่ากลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง (แต่ก็ไม่มากจนเป็นความแตกต่างที่สำคัญทางสถิติ) ทั้งนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้มีระดับความรู้ความเข้าใจและความสนใจในการเมืองสูง เช่น กลุ่มจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ และมหาวิทยาลัยรามคำแหงนี้ ส่วนใหญ่แล้วไม่มีความรู้สึกมั่นใจในพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเวลานั้น จึงไม่เกิดความศรัทธาพอที่จะต้องการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคกันมากนัก

ตารางที่ 43 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนกตามความสนใจ
และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพรรคการเมือง คำถามข้อ 7

คำถามข้อ 7	ทุ่งมหาเมฆ	แฟลตพญาไท	รวมค่าแห่ง	รวม
ปัจจุบันท่านได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ท่านชอบแล้ว				
จริง	18.6 (8)	16.3 (8)	2.0 (1)	12.0(17)
ไม่จริง	62.8(27)	61.2(30)	90.0(45)	71.8(102)
ตอบไม่ได้	18.6 (8)	14.3 (7)	8.0 (4)	13.4(19)
ไม่ตอบ	-	8.2 (4)	-	2.8 (4)
รวม	100.0(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

คำถามข้อนี้เป็นการวัดความถี่ที่ให้ความสนใจสูงสุดถึงกับสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากน้อยเพียงใด ผลของคำตอบปรากฏว่า มีประชาชนร้อยละ 12 ที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอยู่แล้วในขณะนี้ โดยจะสังเกตได้ชัดว่าเปอร์เซ็นต์ผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆและแฟลตพญาไท แตกต่างอย่างสำคัญ จากกลุ่มผู้ตอบจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งมีผู้เป็นสมาชิกพรรคเพียง 2 % นับว่าสำหรับกลุ่มผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆและแฟลตพญาไทนี้ มีอัตราผู้เป็นสมาชิกพรรคสูงอย่างน่าพอใจ

จากตารางที่ 15 ทั้ง 7 ตารางเราอาจนำผลของความสนใจมารวมไว้เป็น
ข้อ ๆ ได้ดังนี้

1.	จำนวนผู้สนใจไปฟังการหาเสียงในการเลือกตั้งวันที่ 26 มกราคม 2518	53.8 %
2.	จำนวนผู้สนใจไปฟังการหาเสียงในการเลือกตั้งครั้งนี้	38.7 %
3.	จำนวนผู้มีความเห็นว่าการได้พูดคุยกับผู้สมัคร เข้ารับเลือกตั้ง เป็นเรื่องน่าสนใจอย่างยิ่งและไม่ควรให้พลาดโอกาสเลย	53.5 %
4.	จำนวนผู้ที่พูดจากแนะนำผู้อื่นให้เห็นก็เห็นชอบในผู้สมัคร หรือพรรคที่ตนชอบ	49.3 %
5.	จำนวนผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการหาเสียงหรือช่วยเหลือ พรรคการเมืองที่ชอบเมื่อมีโอกาส	36.6 %
6.	จำนวนผู้ที่คิดจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ที่ชอบเมื่อมีโอกาส	28.2 %
7.	จำนวนผู้ที่ เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอยู่แล้ว	12.0 %

จากเปอร์เซ็นต์คำตอบทั้ง 7 ข้อนี้ แม้ว่าจำนวนผู้ที่ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองจะมีไม่ถึง 50 % ของผู้ตอบทั้งหมด (มีเพียงข้อ 1 ข้อเดียวที่สูงกว่า 50 %) ก็ตองนับว่าเป็นจำนวนที่สูงพอสมควรสำหรับประชาชนชาวไทยซึ่งจากสถิติการเลือกตั้งที่ผ่านมา ๆ มาแล้วว่า ไม่ค่อยมีความสนใจในการเลือกตั้งเท่าใดนัก เราต้องยอมรับว่า กลุ่มผู้ตอบในที่นี้เป็นกลุ่มที่มีความสนใจเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพรรคการเมืองในระดับที่น่าพอใจที่เกี่ยว เช่น มีถึง 12 % ที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอยู่แล้ว นอกจากนั้น หากสังเกตคำตอบจากกลุ่มประชากรที่แบ่งตามดินที่อยู่นี้ เราก็จะเห็นว่าในเรื่องความสนใจเข้าร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมืองนี้มีได้จำกัดเฉพาะในกลุ่มผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง เช่นกลุ่มจากอาคารสงเคราะห์ทุกมหาเมฆแต่อย่างเกี่ยว แต่ได้ขยายไปถึงกลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมปานกลางถึงต่ำ (จะไดกลาวอย่างละเอียดในบทต่อไป)

กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้ง

จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งมี 3 ประการ คือ เพื่อให้ทราบว่าประชาชนใช้หลักเกณฑ์อะไรในการเลือกผู้สมัคร, ประชาชนมีความยากง่ายในการตัดสินใจมากน้อยเพียงใด (สามารถตัดสินใจได้ล่วงหน้าหรือไม่) และเพื่อให้ทราบว่า สำหรับประชาชนที่ตัดสินใจไม่ได้นั้น เหตุใดจึงไม่อาจตัดสินใจได้ คำถามในหมวดนี้จึงแบ่งเป็น 3 ข้อตามจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ ดังนี้

ก. สอบถามหลักเกณฑ์การตัดสินใจเลือกตั้งจากคำถามว่า

"สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ ท่านใช้หลักเกณฑ์อะไรในการเลือกผู้สมัคร"

ก. พิจารณาตัวบุคคลเป็นสำคัญ

ข. พิจารณาพรรคที่สังกัดเป็นสำคัญ เลือกแต่บุคคลในพรรคเดียวกัน

ค. พิจารณาพรรคเป็นสำคัญ แต่ถามมีบุคคลที่ตนเชื่อดีอยู่พรรคอื่นก็เลือก
คละกันไป

ง. ใช้หลักเกณฑ์อื่น คือ

ตารางที่ 44 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่าง
จำแนกตามหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง	ทุ่งมหาเมฆ	พญาไท	รามคำแหง	รวม
1. พิจารณาตัวบุคคลเป็นสำคัญ	2.3 (1)	18.4 (9)	10.0 (5)	10.6(15)
2. พิจารณาพรรคเป็นสำคัญ	58.1(25)	61.2(30)	62.0(31)	60.6(86)
3. พิจารณาพรรคและบุคคลที่เชื่อถือ	20.9 (9)	6.1 (3)	28.0(14)	18.3(26)
4. ใช้หลักเกณฑ์อื่น	9.3 (4)	4.1 (2)	-	4.2 (6)
5. ไม่ตอบ	9.3 (4)	10.2 (5)	-	6.3 (9)
รวม	99.9(43)	100.0(49)	100.0(50)	100.0(142)

ผลของคำตอบในข้อนี้แสดงให้เห็นร่องรอยของการเปลี่ยนแปลงจากการเลือกผู้แทนโดยพิจารณาตัวบุคคลมาเป็นพิจารณาพรรค นั่นคือ ส่วนใหญ่ (60.6 %) พิจารณาพรรคเป็นสำคัญ 18.3 % พิจารณาพรรคและยังออกเลือกบุคคลที่เชื่อถือเป็นพิเศษไม่ได้ 10.6 % ยังพิจารณาตัวบุคคลเป็นสำคัญ ส่วนที่ตอบว่าใช้หลักเกณฑ์อื่น 4.2 % นั้น ใ้เหตุผลดังต่อไปนี้ คือ

- 4 คน (ทุ่งมหาเมฆ) พิจารณานโยบายของพรรคและพิจารณาตัวบุคคลในพรรค
ควยว่าจะสามารถทำได้ตามนโยบายที่ว่าไว้หรือไม่
- 1 คน (พญาไท) ตอบว่า "ถูกบังคับให้เซ็นชื่อเลือกพรรคหนึ่งโดยเฉพาะ"
- 1 คน (พญาไท) เอาพรรคหรือบุคคลที่โกงประชาชนน้อยที่สุด

จะเห็นว่า 4 คนแรกที่ตอบว่าใช่หลักเกณฑ์นั้น ที่แท้ก็ยกพรรคเป็นสำคัญเช่นกัน เพียงแต่มีขอแม่ว่า ต้องการตัวบุคคลที่คุ้มๆ อย่างไรก็ตาม ก็ยังจัดว่าเป็นพวกที่พิจารณาเลือกพรรคเดียว เช่นเดียวกับประชาชนส่วนใหญ่ ส่วนคำตอบของอีก 2 คนนั้น แสดงถึงความเสื่อมศรัทธาในตัวพรรคการเมืองและนักการเมืองอย่างชัดเจน (แม้ว่าเขาจะยังคงไปใช้สิทธิเลือกตั้ง) ส่วนอีก 6.3 % ซึ่งไม่ตอบนั้นก็จัดอยู่ในพวกที่จะไม่ไปเลือกตั้งอย่างแน่นอน

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคำตอบของแต่ละกลุ่มแล้ว ก็ได้พบว่าในกลุ่มผู้ที่ตอบว่าพิจารณาตัวบุคคลเป็นหลักนั้น ผู้ตอบจากแฟลตพญาไทมีเปอร์เซ็นต์สูงกว่าผู้ตอบจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆมากคือ 18.4 % กับ 2.3 % ซึ่งนับว่าเป็นความแตกต่างอย่างสำคัญ เช่นเดียวกันในกลุ่มที่ตอบว่าพิจารณาพรรคและบุคคลที่เชื่อถือนั้น ก็มีความแตกต่างอย่างสำคัญในเปอร์เซ็นต์ของกลุ่มผู้ตอบทั้ง 2 กลุ่มนี้ คือ 6.1 % กับ 20.9 %

ข. สอบถามความยากง่ายในการตัดสินใจจากคำถามว่า

- ขณะนี้ท่านได้ตัดสินใจแล้วหรือยังว่าจะเลือกผู้สมัครคนใดเป็นสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร
- ก. ตัดสินใจแน่นอนแล้ว
- ข. ตัดสินใจแล้ว
- ค. ตอบไม่ได้
- ง. ยังตัดสินใจไม่ได้
- จ. ยังไม่ได้คิดเลย

ตารางที่ 45 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่าง
จำแนกตามความยากง่ายในการตัดสินใจเลือกตั้ง

ความยากง่ายในการตัดสินใจ เลือกตั้ง	ทุ่งมหาเมฆ	พญาไท	รามคำแหง	รวม
1. ตัดสินใจแน่นอนแล้ว	—	38.8 (19)	—	77.5 (110)
2. ตัดสินใจแล้ว	83.7 (36)	32.7 (16)	78.0 (39)	
3. ตอบไม่ได้	—	14.3 (7)	—	22.5 (32)
4. ยังตัดสินใจไม่ได้	16.3 (7)	8.2 (4)	22.0 (11)	
5. ยังไม่ได้คิดเลย	—	6.1 (3)	—	
รวม	100.0 (43)	100.0 (49)	100.0 (50)	100.0 (142)

ผลของคำตอบแสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่ม (77.5 %) สามารถตัดสินใจได้ล่วงหน้าก่อนการเลือกตั้งประมาณ 2 สัปดาห์ว่าจะเลือกใครเป็นผู้แทนราษฎร แม้ว่าเปอร์เซ็นต์ของกลุ่มผู้ตอบจากแฟลตพญาไทที่ตัดสินใจได้จะน้อยกว่าอีก 2 กลุ่ม แต่ก็มีความแตกต่างที่ไม่สำคัญทางสถิติ อนึ่ง หากวิเคราะห์โดยย้อนไปภูมิลักษณ์ การตัดสินใจเลือกตั้งซึ่งคนส่วนใหญ่เลือกพรรคเป็นสำคัญแล้ว เราก็อาจสันนิษฐานได้ว่า เหตุที่การตัดสินใจเลือกตั้งครั้งนี้ทำได้ง่ายก็เพราะประชาชนได้รับคำแนะนำทั้งจากกรุงเทพมหานครและสื่อมวลชนให้เลือกพรรคเป็นสำคัญ ดังคำปราศรัยของนายวิญญู อังคนารักษ์ ที่ได้คัดตอนมาลงนี้ว่า

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนาจการเลือกตั้งในการเลือกตั้งคราวนี้ ท่านได้กรุณาศึกษาคำขวัญต่าง ๆ ขึ้น เขียนได้ในโปสเตอร์ด้วยตัวท่านเอง เช่นอย่างเรื่องที่ว่า "เลือกพรรคดังจะดี เหมือนฟังคนศรีทั้งคณะ"¹

นอกจากนี้ นิตยสารประชาชาติก็ได้กล่าวไว้ในบทนำว่า

...แต่การจะกำจัดนักการเมืองที่เห็นประโยชน์ส่วนตัวก่อนผลประโยชน์ของชาตินั้น ประชาชนก็ต้องหันไปเลือกระบบพรรคแทนที่จะเลือกตัวบุคคล การเลือกระบบพรรคยอมจะสร้างความแข็งแกร่งให้กับสภาและต่อประชาธิปไตยโดยตรงด้วย²

ก. สอบถามเหตุผลที่ไม่อาจตัดสินใจเลือกตั้งได้ จากคำถามว่า

- ถ้าท่านยังตัดสินใจไม่ได้ว่าจะเลือกผู้สมัครคนใด พรรคใด อยากทราบว่าเหตุใดท่านจึงไม่อาจตัดสินใจได้

ก. พอใจหลายพรรค หลายคน จึงมีว่แต่รักพี่เสียดายน้อง

ข. ไม่มีพรรคใด คนใดที่ท่านพอใจจริง ๆ เลย

ค. ยังไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครและพรรคเพียงพอ

ง. ยังไม่ถึงเวลาที่จะตัดสินใจ รอไว้ใกล้ ๆ วันเลือกตั้งแล้วค่อยคิดดีกว่า

จ. มีเหตุผลอื่น คือ

¹ กองบรรณาธิการ, บันทึกคำปราศรัยของ วิญญู อังคนารักษ์ "การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 เมษายน 2519 เป็นการ เป็นงาน เป็นนักประชาสัมพันธ์" วารสารอาสาสมัครศึกษากินแดน ปีที่ 6 - 7 ฉบับพิเศษ (ธันวาคม 2518 - ตุลาคม 2519)

หน้า 78 - 79

² กองบรรณาธิการ "อย่าเบื่อประชาธิปไตย" ประชาชาติ 3 (5 กุมภาพันธ์ 2519): 5

ตารางที่ 46 อัตราร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำแนก
ตามเหตุผลที่ทำให้ไม่อาจตัดสินใจเลือกตั้งได้

เหตุผลที่ทำให้ไม่อาจตัดสินใจ เลือกตั้งได้	ทุ่งมหาเมฆ	พญาไท	รามคำแหง	รวม
ก. พอใจหลายพรรค หลายคน	-	7.1 (1)	-	3.1 (1)
ข. ไม่มีพรรคใด คนใดที่หาพอใจ จริง ๆ เลย	28.6 (2)	57.1 (8)	45.5 (5)	46.9 (15)
ค. ยังไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้สมัครและพรรค	42.8 (3)	21.4 (3)	27.3 (3)	28.1 (9)
ง. ยังไม่ถึงเวลาที่จะตัดสินใจ	-	7.1 (1)	18.2 (2)	9.4 (3)
จ. เหตุผลอื่น ๆ	-	-	-	-
ฉ. ไม่ตอบ	28.6 (2)	7.1 (1)	9.1 (1)	12.5 (4)
รวม	100.0 (7)	99.8 (14)	100.1 (11)	100.0 (32)

จากผลของคำตอบ ทำให้เราพอสรุปได้ว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้ประชาชนไม่
อาจตัดสินใจเลือกตั้งได้ก็เพราะว่า ไม่มีพรรคใด คนใดที่เขาพอใจจริง ๆ เลย
เหตุผลรองลงมาก็คือ การไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครและพรรคเพียงพอ นอกจากนั้น
ก็จะเป็นผู้ที่ไม่ตอบและผู้ที่อ้างว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะตัดสินใจ มีเพียงคนเดียวที่มีเหตุผลว่า
พอใจหลายพรรค หลายคน จึงมีว่แค่รักที่เสียคายนอง

คำตอบจากตารางที่ 46 นี้ ก็เป็นหลักฐานยืนยันข้อหนึ่งว่ามีประชาชนจำนวน ไม่น้อยที่เห็นว่า ผู้ที่เข้าสมัครรับเลือกตั้งยังไม่มีคุณสมบัติเป็นที่น่าพอใจของผู้เลือก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า มีผู้ที่ตอบว่าได้ตัดสินใจไปแล้ว แต่กลับมาลงคำตอบในข้อนี้ด้วย อีกถึง 7 คน อันแสดงว่า ทั้ง 7 คนนี้ แม้จะตัดสินใจเลือกไปแล้วแต่ลักษณะการตัดสินใจ ก็เป็นไปอย่างจำใจ เพราะมีให้เลือกลงเช่นนั้น โดยที่เจ้าตัวก็มีใ้พอออกพอใจจริง ๆ เลย ในประชาชนทั้ง 7 คนนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างจากอาคารสงเคราะห์ทุ่งมหาเมฆ 4 คน จาก แฟลตพญาไท 1 คน และจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง 2 คน ในการเสนอข้อมูลในบท ต่อไป จึงได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ออกมาจากกลุ่ม 110 คนที่ตอบว่าตัดสินใจแล้ว จึงคง เหลือผู้ที่ตัดสินใจแล้วโดยไม่มีปัญหา 103 คน

อย่างไรก็ดี ในจำนวนผู้ที่ไม่อาจตัดสินใจได้ซึ่งมีทั้งหมด 32 คนนี้ เมื่อนำมา แยกแจกแจงตามเหตุผลต่าง ๆ แล้วก็ปรากฏว่า บางเหตุผลมีตัวเลขสนับสนุนน้อยมาก ผู้วิจัยจึงไม่อาจใช้ตัวเลขเหล่านี้ยืนยันได้ว่าเหตุผลที่ใดที่ทราบมาจะตรงกับที่ประชาชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการตัดสินใจเลือกตั้งหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด